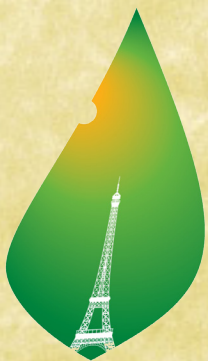

روزنامه

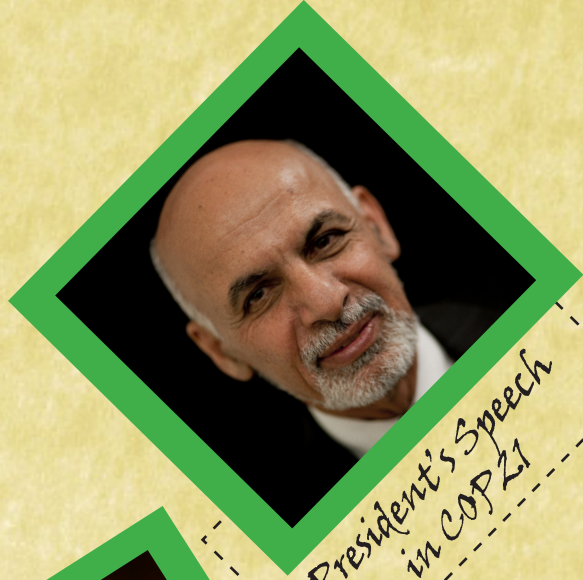
صبح

ویژه نامه

PARIS2015
UN CLIMATE CHANGE CONFERENCE
COP21·CMP11

ویژه نامه برگزاری
کنفرانس جهانی تغییر اقلیم
در پاریس

President's Speech
in COP 21

نشست تاریخی تغییر اقلیم در
پاریس یا "کاپ ۲۱"

برای نجات زمین، "جمهوری
اخلاق" برپا کنیم!

صفحه

نگاشته ها

- ۱ جهان به رستاخیز سبز نیاز دارد ۱
- ۱ برای نجات زمین، "جمهوری اخلاق" برپا کنیم! ۱
- ۲ نشست تاریخی تغییر اقلیم در پاریس یا "کاپ ۲۱" ۲
- ۴ پیامدهای گرمایش جهانی ۴
- ۶ نگاهی به تاریخچه کنوانسیون تغییر آب و هوا ۶
- ۷ اهداف توسعه پایدار چیست؟ ۷
- ۸ آینده بهتر با مدیریت منابع آب ۸
- ۱۲ تغییر اقلیم: تهدیدی جدی برای افغانستان و جهان ۱۲
- ۱۴ تغییر اقلیم تهدیدی برای امنیت افغانستان و منطقه ۱۴
- ۱۶ معرفی شبکه نظارت از محیط زیست و منابع طبیعی (ENRMN) ۱۶
- ۱۷ از کابل تا پاریس!!! برای حل مشکلات بزرگ دنیا، باید متحد شد!!! ۱۷
- ۲۰ اشتراک افغانستان در کنفرانس پاریس با طرح سازگاری با تغییر اقلیم ۲۰
- ۲۱ سخنرانی رییس جمهور محمد اشرف غنی در کنفرانس کاپ ۲۱ ۲۱

صاحب امتیاز: سنجر سهیل
مدیر مسوول: پرویز کاوه

سر دبیر: شاه حسین مرتضوی
دبیر این ویژه نامه: فریدون آژند

گزارشگر: مریم حسینی
دبیر این: مصطفی سروری

۰۷۰۰۲۲۸۹۸۸

parwiz_kawa@yahoo.com
www.8am.af

www.facebook.com/8am.af
www.twitter.com/HashteSubhDaily

جهان به رستاخیز سبز نیاز دارد

حضور نزدیک به پنجاه هزار تن در کنفرانس جهانی تغییر اقلیم در شهر پاریس فرانسه که افغانستان نیز در عالی ترین سطح دولتی در آن شرکت کرده است، نشانگر وخامت حال این کره سبز می باشد. نگرانی از گرمایش زمین و تغییر اقلیم که می تواند صدمات جبران ناپذیری به این کره خاکی و هستی شکل گرفته در آن وارد کند، به یک اصل عمده در جوامع بشری تبدیل شده است. افغانستان با این که کم ترین نقش را در پدیده تغییر اقلیم دارد، ولی بیشترین صدمات را از این ناحیه دیده و می بیند. با این حال فعالیت محیط زیستی در نزد شهروندان افغانستان باید به ارزش مهم اجتماعی تبدیل شود. روزنامه ۸ صبح از دیر زمان با درک این ارزش ها خود را به عنوان سهامدار اصلی فعالیت برای محیط زیست و بهتر شدن وضعیت اقلیمی در این خطه دانسته و در این راه تلاش های زیادی به خرج داده است. ۸ صبح در طول دوران فعالیتش بخشی از کارکرد خود را به تبیین وضعیت محیط زیست، چالش ها، راهکارها و پیشنهادهایی که می تواند جغرافیای افغانستان را به یک موقعیت معیاری زیست محیطی تبدیل کند، اختصاص داده و در این راه با حمایت های همه جانبه نهادهای فعال در عرصه محیط زیست روبه رو شده است. ویژه نامه محیط زیست که همزمان با برگزاری کنفرانس جهانی تغییر اقلیم در فرانسه منتشر شده است، بخشی دیگر از کارکردهای روزنامه ۸ صبح برای محیط زیستی بهتر است. دست اندرکاران ۸ صبح به این پندار هستند که هم افغانستان و هم جهان برای بهتر شدن وضعیت اقلیمی نیازمند یک حماسه سبز است و در این راه تلاش فرد فرد می تواند به نحوی از انحا موثر باشد.

برای نجات زمین «جمهوری اخلاق»

پرپا کنیم!

جانمایه های اخلاق در محراق خانواده، که گاهواره زندگی است، شکل می گیرد. شهروندان آموزه های نخستین را به عنوان کودک از آنجا می آموزند و در این پروسه، نخستین سیاه مشق های عشق و اخلاق را در دامن مادر - که یک زن است - فرا می گیرند.

با آن که در تصمیم گیری ها و برنامه ریزی ها به زنان - که بزرگ ترین آموزگاران بشر اند - سهم خیلی اندک داده می شود، زنان برعکس در تشکل ذهن یک جامعه از طریق پرورش کودکان خیلی بیش تر از مردان نقش دارند. زنان باید با معضل محیط زیست و راه های پیشگیری و مقابله با آن آشنا شوند تا بتوانند کودکان و از طریق کودکان، نسل آینده را آگاهی بخشند. نسل آینده باید در کودکی بیاموزد که لازم است میان او و طبیعت احترام متقابل حکمفرما شود. او باید بداند وقتی به طبیعت احترام نگذارد، طبیعت نیز احترامش نمی کند. او بیاموزد چگونه میان خود و اشیا و محیط ماحولش رابطه و تعلق حسی ایجاد کند. او نیاز دارد تا ریشه های رابطه سالم و فعال با محیط و پدیده ها را تشخیص، پیدا و درک کند و یقین حاصل کند که او و همه پدیده ها با همدیگر رابطه دارند.

... ما باید به فرزندان خود آموزش دهیم که درخت خویشاوند او است، آب خویشاوند او است، خاک خویشاوند او است، هوا نزدیک تر از پیراهن با او نسبت و قرابت دارد. لازم است آیندگان را کمک کنیم رابطه حسی و خویشاوندی میان خود و طبیعت را ایجاد کنند و بگذاریم قانون برقرارکنندهی این رابطه نیز اخلاق باشد!

فرهاد درپا

گذشته از خطرهای بزرگی که محیط زیست را بیرون از ارادهی انسان تهدید می کند، بحران های محیط زیستی ابتدا ناشی از بحران های اخلاقی است تا فنی و علمی! من باور دارم که گره معضل محیط زیست، پیش تر از هر راهکار دیگری، ابتدا با ارزش های اخلاقی، مدنی و دینی باز می شود. اولویت های حکومت وحدت ملی، بر محور امنیت می چرخد و بیشترینه وقف پرداختن به زخم های بلند و دردهای ملموس است. بحران محیط زیست اما به عنوان «سونامی خاموش» مثل یک حس - اما یک حس تلخ و فرساینده - زیر پوست جامعه می دود و با مقیاس های «خبر عاجل» اندازه نمی شود. بنابر این، لازم است حکومت موازی و مجازی «اخلاق» در کنار حکومت موجوده ایجاد شود تا شهروندان را متوجه بحرانی سازد که مانند «امنیت»، دیداری و قابل اندازه گیری نیست! در تشکیل «حکومت اخلاق» نقش جامعه مدنی، شخصیت های تاثیرگذار، رسانه ها و جامعه روحانی غیر قابل انکار است.

نشست تاریخی تغییر اقلیم در پاریس یا «کاپ ۲۱»

ژان- میشل مارلو، سفیر فرانسه در افغانستان

یادداشت: متن فوق ترجمه پیام سفیر فرانسه در افغانستان است.

فرانسه از ۳۰ نوامبر الی ۱۱ دسامبر میزبان نشست تاریخی تغییر اقلیم در پاریس خواهد بود. «COP ۲۱» بیست و یکمین کنفرانس نشست اعضا می باشد که براساس کنوانسیون منعقد سازمان ملل متحد در رابطه به موضوع تغییر اقلیم برگزار خواهد شد. این نشست از ابعاد گوناگون دارای اهمیت است. در قدم نخست نشست متذکره در نوع خود بی سابقه بوده که در باره تغییرات اقلیمی توافق مشترکی روی موضوع اقلیم و نهایی سازی آن صورت می گیرد.

علاوه بر این، میزان اشتراک کنندگان این نشست آن را به یکی از نشست های منحصر به فرد که تاکنون در پاریس برگزار شده است، بدل کرده است. پاریس از دیرزمانی به این سو میزبان نشست های بین المللی فراوانی بوده است. انتظار می رود ۴۰۰۰۰ شرکت کننده از کشورهای مختلف از سراسر جهان در این کنفرانس بین المللی حضور یابند. هم چنان تعداد زیادی از موسسات بین المللی، مقامات محلی و شرکت های خصوصی و اعضای جامعه مدنی در این نشست تاریخی شرکت خواهند کرد. نمایندگان متذکره چالش های اقلیمی را که تاکنون یعنی ۲۰۱۵ با آن برخورد کرده اند، در این کنفرانس ارائه کرده و راه حلی متناسب را برای آینده در پیش خواهند گرفت.

می خواهم برای شما یادآور شوم که چرا کنفرانس تغییر اقلیم «COP ۲۱» حیاتی می باشد و مولتی لترال (چندجانبه گرایی) برای

جهان را نگران کرده است. با نگاه اجمالی به وضعیت حاضر می توان دریافت که بلند رفتن سطح دریاها خطرات جدی را متوجه بشر می سازد، اگرچه کشورهای محاط به خشکه مثل افغانستان ممکن است دیرتر تاثیر پذیرد اما باید یادآور شد که هیچ مکانی در جهان در مستثنا نیست.

گرم شدن زمین تاثیر مستقیم بر یخچال های طبیعی موجود دارد و سبب خشک شدن آب رودخانه ها می شود. علاوه بر این، سبب تغییر جهت بادهای مرطوب خواهد شد و مناطق خشک افزایش می یابد. اگرچه در حال حاضر افغانستان تنها در ۰,۰۲ درصد انتشار گازهای گلخانه ای سهم دارد اما تغییر اقلیم می تواند بخش های زیادی از این کشور را به مناطق خشک و بیابانی تبدیل کند.

آیا در کوتاه مدت مذاکرات تغییر اقلیم به بن بست خطرناک بدل خواهد شد؟ اگرچه در حال حاضر تمام کارشناسان و آگاهان مسایل محیط زیستی به آگهی لازم رسیده اند و متوجه خطرات ناشی از تغییر اقلیم گردیده اند. آنچه واضح است این که تا حال در این بخش مهم کارهای اندک

موفقیت این نشست مهم است. در صورت روند رو به رشد کنونی، دمای کره زمین در اواخر قرن ۲۱ به ۶ درجه افزایش خواهد یافت. در این صورت امکان قوی وجود دارد که آب های سطح دریاها تا ۸۰ سانتی متر بلند برود. تغییر اقلیم و گرمایش زمین صدمات جبران ناپذیری به زندگی روزمره انسان های روی کره زمین به بار خواهد آورد و سبب به مخاطره افتادن همه خواهد شد. براساس ارزیابی هایی که از سال ها به این طرف صورت گرفته برای همگان پذیرفته شده که انتشار گازهای گلخانه ای در اتمسفر کره زمین به صورت مستقیم به اقتصادهای مدرن ارتباط دارد و این پدیده یکی از عوامل اساسی تغییر اقلیم محسوب می شود.

قیمت تخریبات به این پدیده بستگی دارد و می تواند به ۲۰ درصد تولید ناخالص داخلی برسد. به خاطر تخریب بی رویه زمین های کنار دریا، انتقال جمعیت و وسعت دامنه های خشک زمین را سبب می گردد. به این اساس محدود کردن انتشار گازهای گلخانه ای در شرایط کنونی یک امر حیاتی می باشد. تغییر اقلیم و گرم شدن زمین تمام کشورهای

صورت گرفته و دلایل این امر به خوبی قابل درک می‌باشد. دلایل متذکره را به شکل زیر می‌توان برشمرد:

- تمایلات و خواسته‌های دولت‌ها از هم بسیار زیاد متفاوت است، هر کشور آرزو دارد تا تلاش‌ها برای مدیریت تغییر اقلیم توسط کشور دیگری صورت گیرد.

- کشورهای در حال توسعه اذعان می‌کنند که آنها دلایل منطقی برای توسعه کشورهای خود را دارند، همان‌گونه که کشورهای توسعه‌یافته در گذشته این حق را داشتند و تولیدات‌شان با میزان تولید بلند کاربن همراه بود.

- برآورد و تخمین گازهای گلخانه‌ای کشورهای مختلف کاری بسیار دشوار است، تنها می‌توان میزان تولید این کشورها را احساس کرد.

این مشکلات همه بیانگر این موضوع است که از زمان ایجاد و تشکیل هیات بین‌الدولی در سال ۱۹۸۸ در رابطه به تغییر اقلیم توسط اجلاس عمومی سازمان ملل، در عین سال پیشرفت بطلی داشته است. نشست پاریس برای بسیاری از کشورها به عنوان فرصت طلایی و بی‌نظیر به حساب می‌آید تا اقدامات بنیادی را برای پدیده رو به رشد تغییر اقلیم آماده سازند و مانع آن بزرگ‌تر شدن این تغییر گردند. پروتوکل کیوتو که در سال ۱۹۹۷ امضا شد، آخرین توافق حاوی تعهدات در جهت کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای بوده و در حال حاضر از اهمیت آن کاسته شده است؛ چون این توافق تنها کشورهای توسعه‌یافته را شامل می‌گردید.

اما نشستی که قرار است در پاریس برگزار گردد، تمام اشتراک‌کنندگان تلاش دارند تا به توافقات گسترده‌تری دست یابند. همان‌طوری که وزیر امور خارجه فرانسه در نشست کوپن‌هاگن در سال ۲۰۰۹ گفت: «زمین دومی وجود ندارد.»

بنا برای مقابله با چالش‌های موجود تصمیم به برگزاری نشست مهم و تاریخی «COP ۲۱» گرفته شد. این کنفرانس یکی از نشست‌های نادر و چندجانبه است که در سال‌های اخیر برگزار می‌گردد. برای دست یافتن به یک

توافق تدریجی، از ملیت‌های گوناگون و از کشورهای مختلف گردهم آمده‌اند تا در گروه‌های مورد علاقه کشورهای‌شان را برای مقابله به تغییرات اقلیمی تشویق کنند. این امر می‌تواند به خصوص برای کشورهای کوچک مفید باشد که به تنهایی به انزوا قرار می‌گیرند. افغانستان یکی از اعضای فعال «G77» چین بود؛ نهادی که از ۱۳۳ کشور توسعه‌یافته جهان در چین تشکیل شد. «هم‌چنان کشورهای در حال توسعه» از گردهم آمدن ۴۴ کشور با اقتصادهای بزرگ دور هم جمع شده‌اند.

در گذشته گروه‌های مختلف به صورت هماهنگ و مشترک برای دفاع از منافع عمومی باهم کار کردند که به نام «خط مشی دوربان» یاد می‌شد، تا برای توافقات آینده زمینه را مساعد سازند. بر همین اساس ۱۹۶ نماینده از کشورهای مختلف به طور جداگانه در جریان سال جاری بین هم دیدار کردند. آنها با تلاش‌های بی‌سابقه خویش کوشش کردند مسوولیت خود را به خوبی ادا کنند. در این راستا «آجندای راه‌حل‌ها» مطرح شد تا بر اساس آن برنامه‌های ایجاد شده توسط نهادها و موسسات برای کاهش تغییرات اقلیمی جمع‌آوری گردد. این برنامه‌ها شامل انتقال دانش، سرمایه‌گذاری‌های فرعی در مناطق مختلف، مثل توسعه زراعت با تولید کاربن در سطح پایین و توسعه شهرها با توسعه پایدار می‌شود. تاکنون چندین نشست مشخص برگزار شده که می‌توان از نشست اقلیم و سرزمین برای دولت‌های محلی، در شهر لیون فرانسه در ماه جولای نام برد. هم‌چنان نشست اقلیم برای شرکت‌های خصوصی در ماه می، در پاریس نیز در همین راستا برگزار شد.

در نتیجه پروسه مشورتی و توافقات روی تغییر اقلیم امیدواری‌های زیادی را خلق می‌کند که راه‌حل‌ها برای کاهش تغییرات اقلیمی ممکن می‌باشد. نشست نیویارک که در مورد تغییرات اقلیمی برگزار گردید، خوشبینی‌هایی را افزایش داده است. اگر چه این همه هنوز کافی نیست و کارهای زیادی برای انجام دادن باقی مانده است.

مجموع توافقاتی که توسط ۱۴۶ کشور برای بطلی شدن روند گسترش گازهای گلخانه‌ای صورت گرفته، گام‌های نخست برای به دست آوردن کاهش دو درجه سانتی‌گراد الی اخیر قرن حاضر می‌باشد.

- اهمیت مسوولیت‌پذیری تاریخی برای کشورهای در حال توسعه قبلاً مشخص گردیده و آن حفظ اتحاد و همگرایی می‌باشد. اگرچه بازهم جزییات باقی مانده است که باید روی آنها توافق صورت گیرد. این اتحاد به این معنی است که کشورهای توسعه‌یافته باید تعهد بسپارند به کشورهای توسعه‌نیافته کمک کنند، چون آنها هزینه‌هایی را در راه تغییر اقلیم متحمل شده‌اند. هم‌چنان تکنالوژی مرتبط به تغییر اقلیم را نیز برای‌شان شریک سازند.

- تعهدات مالی اخیر که توسط ۳۸ کشور صورت گرفته، برای راه‌اندازی سرمایه‌گذاری‌های سبز، توافقات اخیر جهانی، منطقه‌ای و سرمایه‌گذاری‌های چندجانبه‌ای مفید بوده است. این توافقات به امید رسیدن به هدف صد میلیارد دلاری برای مبارزه برضد تغییر اقلیم است که الی سال ۲۰۲۰ تعیین گردیده است. مهم این است که باید ۵۰ درصد این سرمایه‌گذاری روی پروژه‌های انرژی سبز صورت گیرد. در حال حاضر بیش از ۱۰ میلیارد آن برای دوره ۲۰۱۵ الی ۲۰۱۸ دریافت گردیده که برای پروژه‌های مناسب و مفید محیط زیست پرداخت خواهد شد. نیمی از این پول‌ها برای کشورهای آسیب‌پذیر مثل افغانستان پرداخت خواهد شد.

در حقیقت تلاش‌های زیادی در رابطه به موضوع تغییرات اقلیمی تاکنون صورت گرفته است. بسیج جهانی که با تجربه فراوانی همراه است، از تجربه‌های به دست آمده نشانه‌های خوبی می‌باشد. کنفرانس بین‌المللی تغییرات اقلیمی «COP ۲۱» میزان آگاهی در تمام جهان را نسبت به تغییرات اقلیمی تغییر خواهد داد. امیدواریم در جریان کنفرانس، کشورهایایی که در پاریس گردهم می‌آیند، توافقات صورت گرفته در این کنفرانس را به گوش تمام جهانیان برسانند.

پیامدهای گرمایش جهانی

محمدعلی واعظی کارشناس محیط زیست

دمای اتمسفر در نزدیکی سطح زمین می‌گردد. هرچند که «قسمت عمده گرمایش طبیعی گلخانه‌ای به علت آب موجود در جو است»، نگرانی اصلی ناشی از گرمایش جهانی و اثر گلخانه‌ای، در مورد آن دسته از گازهایی است که تا حدودی به علت فرایندهای انسان-منشا (anthropogenic) به وجود می‌آیند و عامل آن افزایش تراکم گازهای نام‌برده می‌باشد که به علت توسعه تکنالوژی در بخش‌های صنعت و کشاورزی تولید می‌شوند. دو عامل مهمی که بیشترین نقش را در ایجاد پدیده گلخانه‌ای و گرمایش جهانی دارد عبارت است از: ۱، سوزاندن سوخت‌های فسیلی که هر سال ۶ میلیارد تن کاربن به جو زمین می‌افزاید و بر تراکم دی‌اکسید کاربن اضافه می‌کند و ۲، فعالیت‌های دیگر انسانی، گازهای گلخانه‌ای دیگری از قبیل اوزن، میتان، اکسیدهای نیتروژن و کلروفلوروکاربن‌ها را منتشر می‌کند.

از میان آلاینده‌های فوق، حدود ۵۰ تا ۶۰ درصد تاثیر گلخانه‌ای که ریشه در دخالت‌های انسانی دارد، به گاز دی‌اکسید کاربن مربوط است که تراکم آن، نتیجه مستقیم ورودی‌های این گاز از منابع انسان-منشا مثل سوزاندن سوخت‌های فسیلی و جنگل‌زدایی می‌باشد. تراکم این گاز در «آغاز انقلاب صنعتی حدود ۲۸۰ پی‌پی‌ام بود و بعد از انقلاب صنعتی، تراکم آن افزایش یافت و امروز تراکم آن در حدود ۳۵۰ پی‌پی‌ام است و انتظار می‌رود که تا سال ۲۰۵۰ به ۴۵۰ پی‌پی‌ام برسد. تولید و تراکم گاز میتان، نتیجه سوزاندن مواد آلی، تولید زغال و گاز طبیعی، فعالیت‌های کشاورزی از قبیل شالی کاری و مالداری صنعتی می‌باشد. گازهای کلروفلوروکاربن و اکسیدهای

زندگی همه ساکنان زمین اعم از انسان‌ها و گیاهان و جانوران را تهدید می‌کند. افزایش دمای اتمسفر به علت پدیده گلخانه‌ای از این مقوله است. برخی دیگر، جنبه منطقه‌ای و محلی دارد. به عنوان مثال نابودی جنگل‌ها و مراتع و یا فرسایش خاک در اثر از بین رفتن پوشش گیاهی در یک منطقه، پیامدهای منفی اجتماعی و اقتصادی بر زندگی ساکنان آن منطقه دارد.

اما در این میان، آنچه که عامل اصلی نگرانی و تهدید جدی محیط زیست به شمار می‌آید، تغییرات اقلیمی است که به‌طور بی‌سابقه، سبب گرمایش جهانی اقلیم می‌شود. منظور از گرمایش جهانی، «افزایش طبیعی یا انسان-انگیزه متوسط دمای اتمسفر در نزدیکی سطح زمین است». این امر نتیجه فرایند جذب و به دام انداختن انرژی تابشی خورشید از سطح زمین، توسط گازهای دی‌اکسید کاربن، میتان، انواع کلروفلوروکاربن‌ها و اکسیدهای نیتروژن است که باعث گرم شدن و افزایش

دخالت‌های انسان در طبیعت و دستکاری‌های عمدانه‌اش در محیط زیست، در اثر پیشرفت تکنالوژی، کل حیات را در کره زمین به مخاطره انداخته است و بحران جهانی زیست محیطی را به وجود آورده است. دامنه فعالیت‌های انسان در اکوسیستم، در طی دو قرن گذشته، بسیار گسترده بوده و پیامدهای هولناکی مانند افزایش دمای جو زمین، آلودگی هوا، آب و خاک، انقراض گونه‌های جانوری و گیاهی و تضعیف تنوع زیستی طبیعت، تخریب لایه اوزن، فرسایش خاک، جنگل‌زدایی، نابودی مراتع طبیعی، بیابان‌زایی، وقوع سیلاب‌های ویرانگر، افزایش وقوع جهش‌های ژنتیکی در موجودات زنده و مقاوم شدن عوامل آفات و بیماری‌های انسان و دام و گیاه به مواد شیمیایی به ویژه انتی‌بیوتیک‌ها از جمله مهم‌ترین موارد پیامدهای مداخله انسان در طبیعت و ایجاد اختلال در تعادل طبیعی اکوسیستم می‌باشد. بخشی از فجایع زیست محیطی، بعد جهانی دارد و نتایج منفی آن،

مشخص در مورد کاهش مصرف سوخت‌های فسیلی، حذف مکانیسم‌ها و مواد آلاینده از صنعت و کشاورزی، افزایش مالیات بر منابع انرژی آلاینده، تلاش برای جایگزینی منابع انرژی آلاینده با منابع انرژی پاک، جلوگیری از بیابان‌زایی و نابودی جنگل‌ها و چراگاه‌های طبیعی، به کارگیری الگوهای منطقی مصرف منابع آب در صنعت و کشاورزی، ایجاد طرح‌های آبخیزداری به منظور افزایش ذخایر آب زیرزمینی و جلوگیری از فرسایش خاک و مهم‌تر از همه حمایت جدی دولت‌ها از برنامه‌های جلوگیری از رشد جمعیت که فشار زیادی بر منابع طبیعی وارد می‌کند، است.

افغانستان به دلایلی چون قرار گرفتن در منطقه گرم و خشک، فقر ساختارهای اقتصادی و اجتماعی، نظام کشاورزی معیشتی و آسیب‌پذیر و رشد سرسام‌آور جمعیت، در مقابل تغییرات اقلیمی، به شدت آسیب‌پذیر است. میزان آگاهی عمومی مردم و دولتمردان از وقوع فجایع زیست محیطی بسیار اندک است و چندین دهه جنگ و بحران‌های سیاسی، جامعه را از بحران هولناک گرمایش جهانی و تخریب‌های زیست محیطی محلی، غافل کرده است و هر گونه حساسیت حقوقی و اخلاقی در مورد محیط زیست را از بین برده است. در عصر پسااطلبان که فرصت‌های طلایی و منابع مادی مناسبی به وجود آمد، هیچ گونه اقدام جدی از جانب دولت و نهادهای مدنی در جهت حفظ محیط زیست صورت نگرفت. سیاست‌زدگی عمومی جامعه و بحران اخلاقی، موانع دیدن فجایع زیست محیطی و احساس مسوولیت همگانی در مورد آن است. دغدغه محیط زیست به عنوان مساله‌ای همگانی، بخش لاینفک سیاست به منزله کاستن از رنج‌های شهروندان از طریق کنش معطوف به «سازماندهی عقلانی به زندگی اجتماعی» است؛ موضوعی که در سخن و عمل حاکمان، جامعه مدنی و شهروندان، هم‌چنان غایب است.

در مناطقی اقلیمی گرم و خشک قرار دارند، با این که نقشی در ایجاد اثر گلخانه‌ای و گرمایش جهانی ندارند، ولی به دلایلی چون ساختار اقتصادی ضعیف، کمبود منابع طبیعی، عدم امنیت غذایی، عدم حاصل‌خیزی خاک، افزایش جمعیت و تهدید خشک‌سالی‌ها و نامرغوبی زمین‌های کشاورزی، بیشترین میزان آسیب‌پذیری را دارند.

پیامدهای گرمایش جهانی بی‌شمار است. بالا آمدن آب دریاها در اثر ذوب شدن یخ‌های قطبی و زیر آب رفتن مناطق مسکونی ساحلی، تغییر الگوهای بارندگی در مناطق مختلف، از بین رفتن تنوع زیستی اکوسیستم‌ها، تغییر الگوهای رشد گیاهان در مناطق مختلف، افزایش تنش‌های کم‌آبی در گیاهان به علل افزایش تبخیر و تعرق، افزایش وقایع غیرطبیعی آب و هوایی، طوفان‌ها و خشک‌سالی‌های غیرقابل انتظار از مهم‌ترین پیامدهای گرمایش جهانی می‌باشند. پیامدهای اجتماعی و اقتصادی تغییر اقلیم به صورت کاهش تولیدات کشاورزی، از بین رفتن پتانسیل مالداری در بسیاری از مناطق در اثر از بین رفتن چراگاه‌ها، وقوع مهاجرت‌ها و خالی از سکنه شدن مناطق گرم به دلیل کمبود منابع آب و خشک‌سالی و از بین رفتن کشاورزی و افزایش بیماری‌ها در نتیجه عدم امنیت غذایی می‌باشد و به ایجاد بحران‌های اجتماعی و سیاسی بر سر رقابت برای ذخایر طبیعی در بین جوامع محلی می‌انجامد.

چاره‌جویی برای جلوگیری از افزایش بیشتر گرمایش جهانی و کاهش آسیب‌های ناشی از این پدیده، نیازمند تامل جدی از جانب دولت‌ها به ویژه کشورهای صنعتی که به دلیل نقش اساسی‌شان در وقوع این پدیده، مسوولیت حقوقی و اخلاقی بیشتری دارند، جوامع مدنی، صاحبان صنایع، شرکت‌ها، موسسات و کنشگران حمایت از محیط زیست و شهروندان همه جوامع می‌باشند. این مساله نیازمند طراحی و اجرای استراتژی‌های

نیروژن نیز به ترتیب در اثر فعالیت‌های صنایع کولرو یخچال‌سازی، کاربرد کودهای شیمیایی در صنعت کشاورزی و سوزاندن سوخت‌های فسیلی تولید می‌شوند.»

تقریباً همه اقداماتی که به نشت و تراکم آلاینده‌های فوق که منجر به افزایش گرمایش زمین و بروز اثر گلخانه‌ای در جو زمین می‌شوند، معلول صنعتی شدن و کاربرد تکنالوژی مدرنی است که در انحصار کشورهای توسعه‌یافته صنعتی قرار دارند. این کشورها نقش اصلی را در تغییرات اقلیمی جهانی بر عهده دارند و پیامدهای حقوقی و اخلاقی این مساله نیز در درجه اول، متوجه آنهاست. به عبارت دیگر، سهم کشورها در پدیده گرمایش جهانی و تخریب طبیعت، رابطه مستقیم با سطح توسعه صنعتی و توانایی‌شان در دخالت در طبیعت دارد. همان‌طور که ایالات متحده آمریکا با «۵ درصد جمعیت جهان، ۲۵ درصد گاز دی‌اکسید کاربن را منتشر می‌کند»، کشورهای فقیر و توسعه‌نیافته مانند افغانستان که به علت عدم دسترسی به تکنالوژی، قدرت ایجاد تغییرات اساسی در طبیعت را از طریق فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی ندارند، نقش‌شان در تغییرات اقلیمی جهانی و به ویژه گرمایش زمین ناچیز می‌باشد، هر چند که در تخریب محیط زیست در سطوح محلی مانند جنگل‌زدایی، از بین بردن چراگاه‌ها، تضعیف تنوع زیستی و از بین بردن گونه‌های جانوری و گیاهی و نیز فرسایش خاک نقش دارند. نابودی گونه‌های گیاهی و جانوری که باعث کاهش تنوع زیستی طبیعت می‌گردد، ضربه‌ای جدی به ثبات و تعادل اکوسیستم‌های طبیعی و کشاورزی است. تغییر الگو و زمان بارندگی، سبب وقوع سیلاب‌های مخربی می‌شود که منجر به فرسایش و از بین رفتن خاک شده و مناطق فرسایش یافته را برای کشاورزی نامساعد می‌سازد. کشورهای توسعه‌نیافته به‌خصوص آنهایی که

نگاهی به تاریخچه کنوانسیون تغییر آب و هوا

ضیا صادق

در این کشور برگزار می‌شود. انتظار می‌رود در این کنفرانس نزدیک به ۵۰۰۰۰ تن شرکت کنند که شامل ۲۵۰۰۰ نمایندگان دولت‌ها، نهادهای داخلی، نمایندگان سازمان ملل، انجوها و جامعه مدنی می‌شود.

کشور فرانسه به عنوان میزبان این کنفرانس بزرگ، نقش بین‌المللی را بازی خواهد کرد. هم‌چنان (COP۲۱) یکی از کنفرانس‌های بزرگ بوده که تاکنون در فرانسه برگزار می‌شود. انتظار می‌رود در این کنفرانس نزدیک به ۵۰۰۰۰ تن شرکت کنند. در این میان ۲۵۰۰۰ تن شان نمایندگان دولت‌ها، نهادهای داخلی، نمایندگان سازمان ملل، انجوها و اعضای جامعه مدنی خواهند بود. اهداف این کنوانسیون و هر وسیله‌ای قانونی که مورد پذیرش اعضا قرار بگیرد، دستیابی به تثبیت غلظت گازهای گلخانه‌ای در اتمسفر تا سطحی است که از دخالت خطرناک فعالیت‌های انسان با سیستم آب و هوایی جلوگیری کند. چنین سطحی باید در یک چارچوب زمانی کافی حاصل گردد تا اکوسیستم‌ها به طور طبیعی با تغییرات آب و هوا خود را وفق دهند و در این باره اطمینان حاصل شود که امنیت غذایی تهدید نمی‌شود و توسعه پایدار اقتصادی ایجاد می‌گردد.

از سوی دیگر اعضای کنوانسیون با توجه به اصل‌های کنوانسیون بر اساس مسوولیت‌های مشترک ولی متفاوت، از توانایی‌های خود برای حمایت سیستم آب و هوا به نفع نسل‌های کنونی و آینده بشر استفاده کنند. این در حالیست که کشورهای پیشرفته باید نقش پیشرو را در مقابله با تغییرات اقلیمی و اثرات زیانبار آن به عهده بگیرند. کشورهای متذکره باید هم‌زمان با فعالیت‌های اقتصادی با ارایه سیاست‌ها و اقدامات موثر درباره تغییرات اقلیمی منافع جهانی را نیز در نظر بگیرند.

تمام اعضا با در نظر داشت اولویت‌های ملی و منطقه‌ای باید گازهای گلخانه‌ای حاصل از فعالیت بشری را مکتوب، منتشر و به طور دوره‌ای مورد بازبینی قرار داده و نتایج آن را در دسترس اعضا قرار دهند. کشورها باید برنامه‌های ملی و منطقه‌ای را برای تعدیل تغییرات آب و هوایی که به اساس انتشار گازهای گلخانه‌ای ایجاد می‌گردد تدوین و منتشر کنند و در مواردی که لازم است مورد اجرا و بازبینی قرار دهند. برعلاوه کشورهای عضو مکلف اند تا توسط وسایل پیشرفته از راه‌های ممکن گازهای گلخانه‌ای را کنترل کنند. هم‌چنان کشورهای عضو باید تجربیات علمی و دست‌آوردهای شان را در زمینه متذکره با سایر کشورها شریک سازند. اعضای کنوانسیون تغییرات آب و هوایی مسوولیت‌های دیگر نیز دارند که همه ملزم به رعایت آن می‌باشند.

و چنانی ترتیب گردیده است. در حال حاضر کشورهای عضو سازمان جهانی تغییرات اقلیم به ۱۹۵ کشور می‌رسد. از جمله اهداف اساسی کنوانسیون اعضا یا (COP) نظارت بر کارکردهای کنوانسیون می‌باشد. اولین جلسه اعضای کنوانسیون در سال ۱۹۹۵ در برلین برگزار گردید. به همین ترتیب نشست اعضا به نام (COP۳) در شهر کیوتو دایر شد که نتیجه آن به پروتکل کیوتو مشهور است. (COP۱۱) در مانترال کانادا برگزار گردید و (COP۱۵) در کوپن‌هاگن، (COP۱۷) در شهر بندری دوربان افریقای جنوبی و (COP۲۰) در شهر لیما پایتخت کشور پیرو در امریکای جنوبی برگزار شد که در آن نزدیک به ۱۵۰۰۰ تن از نمایندگان دولت‌های مختلف و موسسات اشتراک کرده بودند. بر علاوه این نشست بیش از ۴۰۰ کنفرانس دیگر در راستای پروژه‌های تحقیقاتی از سوی کنوانسیون تغییرات اقلیم نیز دایر شد.

نشست اعضای (COP۲۱) در سال ۲۰۱۵ در کنفرانس تغییرات آب و هوایی پاریس برگزار خواهد شد. این کنفرانس برای نخستین بار پس از ۲۰ سال گفتگوهای سازمان ملل به هدف دست یافتن به یک راه حل اساسی و توافق جهانی در مورد تغییرات اقلیم با در نظر داشت هشدار جهانی در باره بالا رفتن دو درجه‌ای دما می‌باشد. فرانسه با میزبانی این کنفرانس نقش اساسی بین‌المللی را بازی خواهد کرد. (COP۲۱) یکی از کنفرانس‌های بین‌المللی بزرگی است که تاکنون

در سال‌های دهه ۱۹۸۰ میلادی شواهدی علمی آشکار گردید که انتشار گازهای گلخانه‌ای ناشی از فعالیت‌های انسان، خطرات جدی را برای آب و هوای جهان خلق می‌کند. برای حل این معضل و جلوگیری از خطرات بیشتر، نیاز به ایجاد کنفرانس‌های بین‌المللی و تشکیل پیمان‌نامه‌هایی در این زمینه احساس می‌شد. این چالش جهانی کشورهای مختلف را مجبور کرد تا در زمینه دست به کار شوند و کنفرانس‌های بین‌المللی در زمینه برگزار کردند.

در سال ۱۹۹۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کمیته مذاکرات بین کشورها یا (INC) را برای تدوین کنوانسیون تغییرات آب و هوا (UNFCCC) تشکیل داد. کمیته مذاکرات پیش‌نویس کنوانسیون را تهیه و این پیش‌نویس در سال ۱۹۹۲ در مقر سازمان ملل متحد در نیویارک تصویب شد. کنوانسیون متذکره در اجلاس زمین، در سال ۱۹۹۲ در ریو دو ژنیروی برزیل، برای امضای تمام اعضا آماده شد. این کنوانسیون در جریان نشست در ریودوژنیرو، توسط رهبران کشورها و مقام‌های بلند پایه ۱۵۴ کشور دنیا امضا شد و از ۲۱ ماه مارچ سال ۱۹۹۴ اجرای مفاد آن بالای کشورهای عضو الزامی شد. تا اواسط سال ۱۹۹۹ در حدود ۱۷۵ کشور عضو سازمان ملل متحد آن را تصویب کرده و خود را ملزم به رعایت آن دانستند. کنوانسیون تغییرات آب و هوا در ۲۶ ماده به زبان‌های مختلف دنیا از جمله، انگلیسی، فرانسوی، عربی، اسپانیایی

اهداف توسعه پایدار چیست؟

محمد ناصر صدیقی، کارشناس عملکرد توسعه پایدار

از قرن‌ها بدین سو انسان‌ها همواره در تلاش بوده‌اند تا با استفاده از منابع طبیعی به رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی دست یابند. همه بدین باور بودند که رشد اقتصادی، مصونیت اجتماعی، ثروت و قدرت تنها از راه به مصرف رساندن منابع طبیعی روی زمین به دست می‌آید. قرن‌ها طول کشید، جهیل‌ها خشکیدند، علفزارها تبدیل به دشتزارها گشتند، تراکم جنگل‌ها کاهش یافت، رودخانه‌های پُر جوش و خروش به باریکه‌های اندک آب مبدل شدند، از تنوع حیات کاسته شد، تعداد زیادی از گونه‌های حیات منقرض شدند، منابع طبیعی کاهش یافت و بخش عظیمی به مواد آلوده و سمی مبدل شدند؛ اما انسان به آرزویش نرسید.

در پی همین حقایق هولناک بود که در سال ۱۹۸۴ میلادی سازمان ملل متحد اولین کمیسیون را جهت بررسی اثرات فعالیت‌های بشری بر محیط زیست تشکیل داد تا معلوماتی را جمع‌آوری و کشورها را قانع سازد که در استفاده‌شان از منابع زمینی عدالت میان-نسلی و بین-نسلی را در نظر بگیرند. این کمیسیون که به اسم رییس آن خانم «گروه‌ها رلم برونلند» نامیده شده بود، پس از ۳ سال تحقیق و مطالعه، گزارشی را تحت عنوان «آینده مشترک ما» در سال ۱۹۸۷ به نشر رساند که برای اولین بار اصطلاح «توسعه پایدار» در آن به صورت جامع تعریف گردید. در گزارش کمیسیون برونلند توسعه پایدار را «رفع نیازمندی‌های نسل‌های کنونی بدون در خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای رفع نیازمندی‌های‌شان» تعریف کردند. در این گزارش آمده است که زمین را در محاسبات ترقی خواهانه نمی‌توان نادیده گرفت.

به بیان آنها فعالیت‌های بشری برای رفاه و پیشرفت سه عامل اساسی را دربر می‌گیرد که شامل رشد اقتصادی، توسعه اجتماعی و توسعه محیط زیستی می‌باشد. پس از نشر گزارش کمیسیون برونلند همواره تلاش شد که فعالیت‌های بشری کم‌ترین تأثیرات منفی را بر محیط زیست داشته باشد. سر انجام در سال ۱۹۹۲ میلادی در کشور برازیل اولین همایش جهانی تحت عنوان «همایش زمین» جهت گسترش اهداف توسعه پایدار برگزار گردید که در آن آجندای توسعه‌ای برای قرن بیست و یکم «آجندای ۲۱» تصویب و با کشورهای اشتراک‌کننده مطرح شد.

بر اساس آجندای قرن بیست و یکم، سازمان ملل متحد اهداف توسعه هزاره را از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵ میلادی برای پایان دادن به فقر، بیماری‌های مسری چون ایدز و توپرکلوز، بی‌سوادی و... در کشورهای فقیر تعیین کرد. با وجود این که اهداف توسعه هزاره تا حدی مشکلات اساسی را کاهش داد اما در وضعیت محیط زیست تغییرات چشمگیری به میان نیامد.

با وجود این که سال ۲۰۱۵ میلادی رو به اتمام است. اما هنوز حدود یک میلیارد نفر در سراسر جهان زیر خط فقر زندگی می‌کنند و چیزی نزدیک به ۸۰۰ میلیون نفر در فقر مفرط (گرسنگی) به سر می‌برند.

همچنان جنگ، بی‌عدالتی و بی‌ثباتی، نابرابر جنسیتی و... در بیشتر نقاط کشورهای فقیر هنوز ادامه دارد. این یافته‌ها، کشورهای عضو سازمان ملل متحد را بر آن داشت تا بعد از کنفرانس ریو+۲۰ که در سال ۲۰۱۲ تحت عنوان «آینده‌ای که ما می‌خواهیم» در ایالت ریودوژانیروی کشور برازیل برگزار شده بود، یک گروه کاری متشکل از ۷۰ کشور جهان را در سال ۲۰۱۳ میلادی تشکیل بدهد تا در کنار ارائه گزارش‌های منطقه‌ای روی موضوعات توسعه منطقه‌ای، گفت‌وگو جهانی، نظرسنجی انترنتی و جلسات بین دولتی را برگزار کند تا اطلاعاتی در مورد نیازهای توسعه‌ای پس از ۲۰۱۵ ارائه دهند. سازمان ملل پس از سه سال رایزنی در ماه سپتامبر ۲۰۱۵ میلادی، ۱۷ هدف توسعه پایدار را با ۱۶۹ مقصد، نهایی ساخت. انتظار می‌رود تا کشورهای جهان مبلغ ۷ تریلیون دلار را جهت رسیدن به این اهداف تا سال ۲۰۳۰ میلادی هزینه کنند.

این اهداف شامل موارد ذیل می‌باشد:

- ۱- پایان دادن به فقر در همه ابعاد و همه‌جا؛
 - ۲- پایان دادن به فقر مفرط (گرسنگی)، دستیابی به مصونیت غذایی، تغذیه ارتقایافته و ترویج کشاورزی پایدار؛
 - ۳- تضمین زندگی سالم و ترویج سلامت برای همه؛
 - ۴- تضمین آموزش فراگیر، باکیفیت، منصفانه و پیشبرد فرصت‌های یادگیری در طول زندگی و برای همه؛
 - ۵- دستیابی به تساوی جنسیتی و توانمندسازی همه زنان و دختران؛
 - ۶- تضمین دسترسی به مدیریت پایدار آب و فاضلاب برای همه؛
 - ۷- تضمین دسترسی به انرژی مقرون به صرفه، قابل اتکا، پایدار و مدرن برای همه؛
- ۸- پیشبرد رشد اقتصادی پایدار، فراگیر، اشتغال کامل، مولد و شرافتمندانه برای همه؛
 - ۹- برپایی زیرساخت منعطف، پیشبرد صنعتی شدن فراگیر، پایدار و تشویق نوآوری؛
 - ۱۰- کاهش نابرابری میان کشورها؛
 - ۱۱- فراگیر و ایمن ساختن، منعطف و پایدار کردن شهرها و سکونت‌گاه‌های انسانی؛
 - ۱۲- تضمین مصرف پایدار و ترویج الگوهای مولد؛
 - ۱۳- اقدام فوری و مبارزه با تغییرات اقلیمی و آثار آن؛
 - ۱۴- نگهداری و بهره‌برداری پایدار از اقیانوس‌ها، دریاها و منابع دریایی برای توسعه پایدار؛
 - ۱۵- محافظت، بازسازی و ترویج پایدار استفاده از ایکوسیستم‌های زمینی، مدیریت پایدار جنگل‌ها، مبارزه با بیابان‌زایی و ممانعت و معکوس کردن روند زوال سرزمین‌ها و ممانعت از نابودی تنوع زیستی؛
 - ۱۶- پشتیبانی از جوامع محلی صلح‌دوست و فراگیر برای توسعه پایدار، فراهم کردن دسترسی به عدالت همگانی و برپایی ساختارهای اجتماعی کارآمد، مسوول و فراگیر در همه سطوح؛
 - ۱۷- تقویت راه‌های اجرا و حیات‌بخشی دوباره‌ی مشارکت جهانی برای توسعه پایدار.
- منتقدین بدین باور اند که تعداد این اهداف و شاخص‌های هر هدف زیاد و غیر واقعی اما مدت زمان رسیدن به آن کم می‌باشد. سوال این‌جاست که آیا از اول جنوری سال ۲۰۱۶ میلادی تا رسیدن به نتایج نهایی ۱۵ سال بسنده خواهد کرد؟ آیا افغانستان به عنوان کوچک‌ترین شریک در آلودگی محیط زیست و به مثابه یک کشور فقیر و آسیب‌دیده از فرصت‌های که در حین عملی ساختن این اهداف بوجود می‌آید، استفاده‌ی سودمند خواهد توانست؟

آینده بهتر

با مدیریت منابع آب

مریم حسینی

توافق‌نامه‌ای در این زمینه با پاکستان ندارد. با ترکمنستان نیز چنین توافق‌نامه‌ای امضا نشده است.

نجیب فهیم، ماستر روابط بین الملل و استاد دانشگاه کابل نیز در مورد آب، صلح و امنیت گفت زیرساخت‌های آبی افغانستان شامل بندهای آبگردان، ذخیره‌گاه‌های آب، شبکه‌های آبیاری و آبرسانی، ایستگاه‌های سنجش و اندازه‌گیری آب، سیستم دفع بهداشتی فاضلاب‌ها و سیستم‌های جمع‌آوری و پردازش اطلاعات آبی، محدود و ناکارآمد است.

وی گفت که سهم مردم افغانستان از منابع آبی چیزی جز ویرانی‌های ناشی از آب‌خیزی‌های فصلی و فرسایش خاک نیست. افغانستان فقط ۳۰ درصد از ظرفیت منابع آبی خود را به مصرف می‌رساند و متباقی به کشورهای همسایه سرازیر می‌شود.

این محقق و استاد دانشگاه کابل می‌گوید که موضوع آب موضوع ساده‌ای نیست که بتوان از کنار آن به سادگی گذشت. اکثر

ندارد. در صورتی که آب در مواقع خاصی از سال افزایش یابد، نمی‌توان آن را برای زمان‌های کم‌آبی ذخیره کرد. این وضعیت، فرصت مهار کردن منابع سطحی را کاهش داده و افغانستان را در برابر خشک‌سالی و تغییرات ناگهانی اقلیمی آسیب‌پذیر می‌سازد. خواگه کارکر افزود: «دولت افغانستان به منظور مدیریت منابع داخلی آب از طریق قانون آب و استراتژی توزیع آب، اصول مدرن تکامل‌یافته اداره منابع آبی را اتخاذ کرده است.» اما وی می‌گوید مشکلات زیادی از قبیل عدم سازگاری بین یک دیدگاه بلندپروازانه و کمبود زیر بنا، تاسیسات، ظرفیت اداری، قوانین و مقررات و تنفیذ آن‌ها و نبود معلومات لازم هم‌چنان باقی است.

وی می‌گوید پالیسی دولت در باره آب‌های خروجی فرامرزی متفاوت است که موجب تغییر رابطه آبی و سیاسی با کشورهای مربوطه می‌شود. توافق‌نامه توزیع آب با ایران سهمیه‌بندی آب دریای هلمند را با ایران مشخص می‌سازد. اما افغانستان هیچ

بحث آب‌های فرامرزی در تامین صلح و ثبات یک منطقه اهمیت فوق‌العاده‌ای دارد. در مقوله‌ی سیاست، آب‌ها تنها به عنوان یک عنصر اجتماعی دیگر مطرح نیستند. آب‌ها به عنوان یک کالای تجارتي در دنیای امروز قابل بحث هستند و از این رو است که آب‌های فرامرزی اهمیت فوق‌العاده خود را به رخ می‌کشند.

دولت افغانستان در فرصت‌های مختلف گفته که متعهد است تا امتیازات مربوط به موقعیت محوری جغرافیایی‌اش را از طریق همکاری‌های منطقه‌ای به ویژه همگرایی منطقه‌ای با همسایگانش و کشورهای فراتر شریک سازد.

با توجه به موقعیت جغرافیایی ممتاز افغانستان، رابطه با پاکستان مولفه‌ای تعیین‌کننده و حیاتی در زمینه مدیریت عادلانه منابع طبیعی و ترانزیت در منطقه به شمار می‌رود. اما روابط افغانستان و پاکستان همواره با شکندگی‌های سیاسی همراه بوده است.

در این میان بنیاد هاینریش بل گفتگوی سبزی را تحت عنوان «اجلاس منطقه‌ای جامعه مدنی» پیرامون صلح و اعتمادسازی از طریق همکاری اقتصادی و بهره‌برداری منصفانه از منابع مشترک در کابل راه‌اندازی کرده است. در این گفتگوی سبزی نهادهای جامعه مدنی و متخصصان دو کشور گرد آمده بودند تا پیرامون آب‌های فرامرزی و مدیریت آن بحث و گفتگو کنند.

خواگه کاکر، ماستر رشته اداره عامه از دانشگاه اندیانا بلومنگتن، در این نشست در مورد مدیریت آب‌های فرامرزی افغانستان صحبت کرد و گفت افغانستان کشوری است با سرمنشای دریاها که سالانه دارای حدوداً ۱۷۰۰ متر مکعب آب سرانه می‌باشد. توزیع آب موجود، همیشه با موقعیت زمین قابل کشت و جمعیت اسکان داده شده سازگاری

انرژی در دو کشور شود. در این صورت سرمایه‌گذاری خارجی در منطقه تقویت شده و تکنالوژی موثر به منطقه آورده می‌شود. منابع انسانی نیز توسعه می‌یابد.»

ارشاد حسین عباسی، متخصص انرژی که از پاکستان در این گفتگو شرکت کرده بود، گفت گمان می‌رود تقاضا برای تولید برق در سال ۲۰۲۰ در افغانستان به ۱٫۸ میگاوات افزایش یابد. افغانستان دارای منابع فراوان انرژی قابل تجدید و انرژی فسیلی است. با داشتن تقریباً ۶۰ میلیارد مترمکعب ذخیره گاز طبیعی، افغانستان یکی از بزرگ‌ترین ذخایر را در اختیار دارد. ۱۲ میلیون تن ذخیره مواد پترولیم و ۱۰۰ میلیون تن زغال سنگ در افغانستان وجود دارد. پتانسیل‌های انرژی آفتابی و بادی هر کدام به ترتیب ۲۲۲۸۴۹ میگا وات و ۶۶۷۲۶ میگا وات می‌باشد. اما ظرفیت نصب این انرژی‌ها در افغانستان ۰٫۱ مگا وات است.

صدیقه حسنی، متخصص هایدرولوژی و مدیریت منابع آب گفت استفاده موثر و دوامدار از آب برای توسعه پایدار و رشد اقتصادی و اجتماعی افغانستان حیاتی است. هرچند فقدان زیر بناهای آبی و نبود ظرفیت‌های زیر بنایی، راه تحقق اهداف انکشافی را دشوار می‌سازد.

وی افزود: «با در نظر داشتن این امر که مسایل مرتبط با آب در منطقه توسط کشورها، جوامع و افرادی که برای نیل به انکشاف اقتصادی - اجتماعی تلاش می‌کنند، در حال تسریع و فربه شدن است؛ اهمیت انکشاف و تقویت مدیریت آب‌های افغانستان بیشتر قابل درک می‌باشد. افغانستان در دهه کنونی تلاش می‌کند تا سیستم سنتی و متمرکز مدیریت منابع آبی را با سیستم جامع مدیریت آب جایگزین کند.»

صدیقه حسنی گفت این تحول زمانی می‌تواند موفقانه اجرا شود که با تبعیت از اصول سیستم جامع منابع آبی مردم و جوامع در تمام سطوح و پروسه‌ها دخیل باشند. شریک ساختن مردم در پالیسی‌ها و جوامع برای مدیریت موفقانه و پایدار منابع آب مهم پنداشته می‌شود.

این سلسله نشست‌ها با توجه به این که بحث آب یک موضوع حساسیت‌برانگیز نیز به شمار می‌رود قرار است ادامه یابد.

را به امضا نرسانده و عضو کنوانسیون‌های بین‌المللی ۱۹۷۲-۱۹۹۲ در مورد آب‌های مشترک فرامرزی نیز نمی‌باشد.

با آن که افغانستان ظرفیت آبی حدود ۷۵ میلیارد متر مکعب آب در سال دارد اما تخصیص منابع آبی و ظرفیت ذخیره‌سازی این منابع به فراموشی سپرده شده است.

آریه نجات، ماستر در روابط بین‌الملل و محقق در مورد آب‌ها می‌گوید انکشاف و مدیریت منابع آبی مستلزم همکاری‌های منطقه‌ای است. همکاری‌های منطقه‌ای می‌تواند به طور بالقوه تجارت را بهبود بخشد و منجر به انکشاف اقتصاد پایدار، اداره بهتر مرزها و امنیت و همکاری‌های گمرکی در سطح منطقه شود.

وی همچنین گفت دیپلوماسی آب در این راستا با توجه به ابعاد سیاسی این مساله و ضرورت آغاز گفتگوهای دوجانبه و منطقه‌ای اهمیت روزافزون دارد.

در همین حال برخی از کارشناسان بر پروژه‌های مشترک در عرصه انرژی تاکید دارند. این کارشناسان می‌گویند افغانستان در موقعیتی که قرار دارد و حلقه وصل کشورهای آسیای مرکزی و با مازاد انرژی است و پاکستان و هند نیازمند انرژی می‌باشند. الیاس وردک، متخصص و موسس شبکه متخصصین افغان در این نشست گفت ظرفیت تخنیکی انرژی آفتابی افغانستان بیشتر از ۲۲۰ میگا وات برق و ظرفیت تخنیکی انرژی بادی آن بیشتر از ۶۶۰۰۰ میگا وات است.

این متخصص می‌گوید کشورهای منطقه و جامعه جهانی نسبت به اهمیت و ضرورت منافع همکاری‌های منطقه‌ای میان کشورها پی برده‌اند و طرح‌های بزرگی مانند کاسا ۱۰۰۰ و تاپی اولین گام‌هایی محسوب می‌شوند که می‌توانند راه را برای رشد اقتصادی، ثبات

سیاسی و صلح در منطقه هموار سازند. الیاس وردک گفت: «پروژه تولید برق دریای کتر اولین ابتکار در عرصه انرژی میان افغانستان و پاکستان است. اگر این پروژه با موفقیت اجرا گردد، نه تنها تاثیر مثبت بر وضعیت انرژی در دو سوی مرز خواهد داشت، بلکه باعث تشویق همکاری‌های بیشتر بین دو کشور در آینده خواهد شد. تجارت انرژی در منطقه می‌تواند باعث کاهش تولید

دانشمندان به این باور هستند که تمدن‌ها آب‌محور هستند. تمدن‌ها با آب پیوند دارند. نجیب فهیم گفت: «با تروریسم و افراط‌گرایی می‌توان مبارزه کرد اما با تغییرات اقلیمی نمی‌توان. کم‌آبی ما رانابود می‌سازد. نسل‌های ما را نابود می‌سازد. بنا بر این باید دقت بیشتر به خرج دهیم. غفلت ما، دامن نسل‌های آینده را می‌گیرد.»

وی تاکید می‌کند تغییرات اقلیم محتوای سیاست را تغییر داده و سیاست امروز عرصه منازعات ناشی از تغییر اقلیم می‌باشد. جنگ در حال حاضر بر سر اراضی نیست. آب موضوع مهم‌تر از اراضی است. کمیسیون اروپا بزرگ‌ترین چالش امنیتی جهان در آینده را تغییرات اقلیم می‌داند. وی گفت بر اساس تحقیقاتی که انجام شده نشان می‌دهد که خشونت‌های خاورمیانه و شمال افریقا ثابت می‌سازد که این خشونت‌ها با خشک‌سالی پیوند مستقیم دارند. بحران آب یکی از بزرگ‌ترین بحران‌های جهان است. آب‌ها می‌توانند عامل بی‌ثباتی اجتماعی و فرهنگی و سیاسی قرار گیرند.

نجیب فهیم گفت وابستگی‌ها و سیاست آبی، جایگاه افغانستان را در مناسبات منطقه‌ای و روابط با همسایگانش می‌تواند از یک کشور فقیر به یک کشوری که به همسایگانش زندگی تحفه می‌دهد تغییر دهد.

تهدیدهای امنیت ملی کشورها از تهدیدهای سنتی و نظامی و سیاسی به تهدیدهای زیست محیطی و اقتصادی تغییر ماهیت داده‌اند.

در صورت اتخاذ سیاست‌های درست آبی می‌توان وابستگی یک‌جانبه افغانستان به همسایگانش را به وابستگی‌های متقابل تغییر داد. زیرا وابستگی‌های متقابل، روابط با کشورهای همسایه را وارد فاز جدیدی می‌کند که بهره‌گیری از ظرفیت‌ها در دیپلوماسی می‌تواند در برقراری صلح و ثبات منطقه‌ای موثر واقع شود.

افغانستان دارای چهار حوزه آب‌های فرامرزی است. هم‌چنان حوزه پنج‌آمو که مرز مشترک بین جمهوری‌های آسیای میانه با افغانستان را مشخص می‌سازد. افغانستان به غیر از توافق‌نامه‌ای که با ایران دارد با هیچ یک از کشورهای آسیای میانه که شریک آبی افغانستان می‌باشند، توافق‌نامه توزیع آب‌های فرامرزی

**.There
is NO
planet
B.**

**هیچ
زمین دیگری
وجود
ندارد**

تغییر اقلیم: تهدیدی جدی برای افغانستان و جهان

زیر فتاحی

شده در پوهنتون نوتردام امریکا، افغانستان آسیب‌پذیرترین کشور آسیا و چهاردهمین کشور آسیب‌پذیر جهان در مقابل اثرات تغییر اقلیم است.

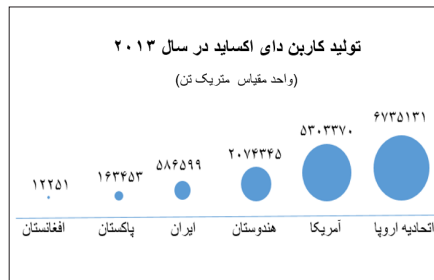
دلیل عمده آسیب‌پذیر بودن مان، وابستگی شدید افغانستان به سکتور زراعت است. بطور میانگین معیشت ۷۰ درصد نفوس کشور، یعنی از هر ده نفر هفت نفر، به زراعت وابسته است؛ در حالیکه افزایش دمای هوا و کم شدن باران‌ها بیشترین ضربه را به بخش زراعت وارد خواهد کرد. با گرمایش هوا، روند فرسایش خاک و صحراگرایی افزایش خواهد یافت و در طرف مقابل مقدار باران و جریان آب نیز با کاهش مواجه خواهد شد. برعلاوه، تحلیل یخچالها در کوتاه مدت منجر به افزایش سیلاب‌ها و در درازمدت به خشکسالی‌های مداوم منجر خواهد گردید.

تغییر اقلیم همچنان می‌تواند اقتصاد کلان کشور را با چالش جدی مواجه سازد. تغییر اقلیم می‌تواند باعث کاهش عواید و در عین حال موجب افزایش مصارف دولتی گردد. کاهش محصولات زراعتی و کاهش مولدیت کارگران، بدلیل گرمی هوا، از عوامل عمده پایین آمدن عواید دولتی خواهد بود. ولی در عین حال مصارف دولت برای رسیدگی به عواقب منفی تغییر اقلیم از جمله مبارزه با حوادث طبیعی افزایش خواهد یافت. سخن کوتاه، تغییر اقلیم کسر بودجه دولتی را بگونه چشمگیری می‌تواند افزایش دهد.

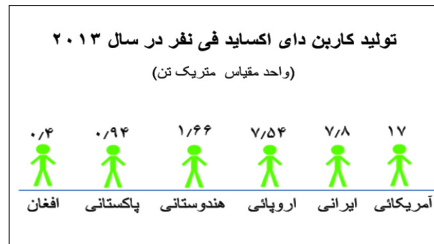
تغییر اقلیم معلول فعالیت دیگران است ولی بیشترین درد ناشی از آن را ما تجربه خواهیم کرد. همین اکنون نیز افغانستان زیان‌های زیادی را از رهگذر تغییر اقلیم متحمل شده است. یکی از عوامل عمده سیلاب‌ها و خشکسالی‌ها افزایش گرمای زمین است. براساس شاخص جهانی خطرات اقلیمی که توسط دیدبان آلمان (German Watch) تهیه شده است، بین سالهای ۱۹۹۴ تا ۲۰۱۴ افغانستان پانزدهمین کشور آسیب‌دیده از اثرات سیلابها بود. این

زمین می‌باشد.

و اما نقش افغانستان در تولید و ازدیاد کاربن دای اکساید چیست؟ به دلیل کم‌رنگی رشد صنعت در افغانستان نقش این کشور در تولید جهانی کاربن دای اکساید بسیار ناچیز بوده است. طبق آخرین آمار گزارش شده از سوی بانک جهانی، افغانستان صرفاً ۱۲۲۵۱ متریک تن کاربن دای اکساید در سال ۲۰۱۳ تولید کرده است. اما در همان سال پاکستان ۱۳ برابر افغانستان، ایران ۴۷ برابر و امریکا ۴۳۳ برابر افغانستان گاز کاربن دای اکساید تولید کرده اند.

حتی اگر تولید را بر اساس فی نفر سنجش کنیم، باز هم دیده می‌شود که نقش هر افغان در افزایش گازهای گلخانه‌ای نسبت به شهروندان دیگر کشورها بسیار کم‌تر می‌باشد. طبق آمار بانک جهانی، به طور میانگین تولید سرانه کاربن دای اکساید در افغانستان صرفاً ۰.۴ متریک تن بوده در حالی که همین رقم برای شهروندان هندوستانی ۱.۶۶ و اروپایی ۷.۵۴ متریک تن می‌باشد.

تأثیرات تغییر اقلیم بالای افغانستان

با آنکه افغانستان با مقایسه دیگر کشورهای منطقه و جهان در گرمایش زمین و تغییر اقلیم نقش اندکی دارد، اما متأسفانه کشورمان یکی از آسیب‌پذیرترین کشورهای جهان در برابر تغییر اقلیم است. براساس تحقیق انجام

اجلاس بین‌المللی تغییر اقلیم پاریس

این روزها هیأت‌های بلندرتبه دولتی کشورهای جهان در حال آمادگی اشتراک در اجلاس جهانی تغییر اقلیم که قرار است تا چند روز دیگر در پاریس برگزار شود، می‌باشند. قرار است روسای جمهور چین، روسیه، امریکا و نخست‌وزیر هند در این اجلاس شرکت کنند. نمایندگی افغانستان نیز به عهده هیأتی بلندرتبه دولتی است، و حتی شاید شخص رییس‌جمهور اشرف غنی نیز که به فرانسه رفته است در این نشست اشتراک کند. هدف از گردهمایی رهبران جهان یافتن راه‌های عملی برای جلوگیری از تغییر اقلیم و کاهش تأثیرات منفی آن بر محیط زیست می‌باشد. اگر کشورهای جهان، بویژه کشورهای صنعتی، اقدامات جدی برای مبارزه با تغییر اقلیم و گرمایش زمین را روی دست نگیرند، امکان آن که این کره خاکی به دست ساکنین آن نابود گردد از تصور دور نخواهد بود. از این جهت، این اجلاس از اهمیت بسزایی برای نجات بشریت برخوردار است.

در این نوشته نگارنده نگاهی بر نقش افغانستان در ایجاد پدیده تغییر اقلیم، تأثیرات آن بر این کشور و نیز راهکارهایی برای کاهش اثرات مخرب آن می‌اندازد.

نقش افغانستان در گرمایش زمین

اکثر دانشمندان دلیل اصلی گرمایش زمین را مرتبط به افزایش میزان گازهای گلخانه‌ای موجود در اتمسفر زمین می‌دانند. براساس این نظریه روند تصاعدی استفاده از سوخت‌های فسیلی، و تولیدات صنعتی، در دو قرن اخیر تراکم گازهای گلخانه‌ای در جو زمین را در حدود ۴۰ درصد افزایش داده است. این ازدیاد فاحش باعث کاهش انعکاس مجدد نور خورشید از زمین و در نتیجه منجر به گرمایش این کره خاکی شده است. گازهای گلخانه‌ای موجود در جو زمین شامل بخار آب، کاربن دای اکساید، میتان، دای نایتروجن مونواکساید و گاز ازون می‌باشد. از جمله این گازها، کاربن دای اکساید، که عمدتاً معلول سوخت‌های فسیلی است، عامل عمده افزایش گازهای گلخانه‌ای در جو زمین و گرمایش

تا حدودی قادر به جلب کمک از صندوق‌های جهانی تغییر اقلیمی بوده است، ولی کمک‌های واسطه کمتر از سهمیه افغانستان بوده. با در نظر داشت وسعت چالش پیشرو، افغانستان باید بطور فعالتری از مکانیزم‌های موجوده استفاده کند. قابل یادآوری است که این کمک‌ها، کمک‌های بشردوستانه و یا به اصطلاح عام «خیرات» نیستند، بلکه به نحوی جبران خسارتی است که کشورهای توسعه یافته، که عامل اصلی تغییر اقلیم می‌باشند، به کشورهای فقیر و در حال توسعه می‌پردازند. قرار است تا سال ۲۰۲۰ «صندوق اقلیم سبز» سالانه ۱۰۰ میلیارد دلار برای جلوگیری از تغییر اقلیم و کاهش تأثیرات آن بمصرف برساند. افغانستان باید یکی از مستفیدین عمده مکانیزم‌های اینچنینی جهانی باشد.

سخن آخر

تغییر اقلیم افسانه نیست و در حال وقوع است. اگر سرعت این تغییر کاهش نیابد می‌تواند حیات بشری را به مخاطره بیاندازد. افغانستان یکی از آسیب پذیرترین کشورهای جهان در مقابل این پدیده است. دولت افغانستان، جامعه مدنی، سکتور خصوصی، مراکز علمی، نهادهای غیردولتی و عموم شهروندان همه باید دست به دست هم داده برای کاهش تأثیرات منفی تغییر اقلیم کوشش نمایند. در عین حال نقش جامعه جهانی نیز برجسته مینماید و همکاری‌شان برای غلبه بر اثرات این پدیده کلیدی است.

ارگان‌های محلی و غیره باید راه‌های تقلیل اثرات تغییر اقلیم را در صدر اولویت‌های کاری خود قرار دهند. وزارت مالیه و اقتصاد نیز باید نقش‌های فعالی در گنجاندن مسایل مربوط به تغییر اقلیم در برنامه‌های بزرگ انکشافی و بودجه دولتی ایفا کنند.

گفتگو با جامعه جهانی

منحیث یکی از آسیب پذیرترین و آسیب دیده‌ترین کشورهای جهان از تغییر اقلیم، و کشوری که کمترین نقشی در ایجاد آن داشته، افغانستان باید نقش فعالتری در گفتگوهای جهانی برای مبارزه با تغییر اقلیم و کاهش خطرات آن بازی کند. از یکسو دولت افغانستان باید عضو فعال گروه فشار برای کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای توسط کشورهای توسعه یافته و صنعتی باشد و از طرف دیگر خواهان کمک‌های بیشتر جهانی برای کاهش خطرات آن در افغانستان گردد.

جامعه جهانی چندین مکانیزم مالی و تخنیکی برای کمک به کشورهای در حال توسعه ایجاد کرده است. فقط در سال ۲۰۱۳ حدود ۳۴ میلیارد دلار از کشورهای توسعه یافته به کشورهای در حال توسعه به منظور استفاده در فعالیت‌های کاهش اثرات تغییر اقلیم کمک گردیده است. کشور نیپال بین سالهای ۲۰۰۸-۲۰۱۵ توانسته است بیش از ۱۵۰ میلیون دلار کمک را برای برنامه‌های سازگاری با تغییر اقلیم از مکانیزم‌های مذکور جلب نماید. افغانستان نیز

تحقیق نشان می‌دهد که اثرات منفی تغییر اقلیم بالای معیشت و مصئونیت جانی شهروندان افغانستان بشدت محسوس است.

چه باید کرد؟

تنها راه جلوگیری و یا کاهش اثرات منفی تغییر اقلیم آمادگی همه‌جانبه در مقابل این پدیده جهانی می‌باشد. اولین قدم، درک و تحلیل معضل و مشکل است. زمانی می‌توانیم اقدامات لازم را روی دست گیریم که وقوع تغییر اقلیم و گرمایش زمین را پذیرفته و راه‌های مبارزه با آن را در صدر اولویت‌های کاری قرار دهیم. دیگر کشورها پدیده را جدی گرفته و کار بر آن را شروع کرده‌اند. تا جاییکه کشور همسایه ما پاکستان، وزارت تغییر اقلیم ایجاد نموده است.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان نیز نیاز دارد تا موضوع تغییر اقلیم را جدی گرفته و اقدامات لازم را روی دست گیرد. اداره ملی حفاظت از محیط زیست تا حال اقدامات ستودنی‌ای در این راستا انجام داده است؛ ولی کاهش خطرات تغییر اقلیم صرفاً نمی‌تواند محدود به یک نهاد دولتی گردد. برای اتخاذ آمادگی‌های لازم، نیاز است تا دستگاه دولت و سازمان‌های غیردولتی، همه بسیج شوند. مسایل مربوط به تغییر اقلیم و ایجاد سازگاری با آن باید در تمامی برنامه‌های بزرگ انکشافی دولت گنجانیده شوند. مخصوصاً وزارت‌های زراعت، انکشاف دهات، انرژی و آب، فواید عامه، شهرسازی، و صحت عامه،

تغییر اقلیم

تهدیدی برای امنیت افغانستان و منطقه

احمد صمیم هوشمند - رییس بورد دیده بان محیط زیست افغانستان

شده ۳ و طی پیش بینی‌ها که توسط نهادهای مختلف صورت گرفته، نشان گر دو نظریه می‌باشد: نظریه خوش بینانه و نظریه بدبینانه. در نظریه خوش بینانه پیش بینی می‌شود که اوسط درجه حرارت در افغانستان تا سال ۲۰۵۰ حدود ۱٫۵ درجه سانتی گراد و در سال ۲۱۰۰ در حدود ۲٫۵ درجه سانتی گراد گرم تر خواهد شد، و در نظریه بد بینانه پیش بینی می‌شود که اوسط درجه حرارت تا سال ۲۰۲۵ حدود ۳ درجه سانتی گراد و تا سال ۲۱۰۰ حدود ۷ درجه سانتی گراد گرم خواهد شد.

در هر دو حالت افغانستان کشوری است که نفوسش با ضریب ۲٫۰۳ درصد در حال افزایش است و ۳۶ فیصد جمعیت اش زیر خط فقر زندگی دارد، در همین حال ضریب بی کاری و عدم شغل نیز در حال افزایش است. تا کنون افغانستان برای مدیریت آب‌های خویش اقدام جدی نکرده و برای مهار آب‌های فرامرزی برنامه‌ای مشخص ندارد و سالانه میلیاردها متر مکعب آب بدون این که در افغانستان مدیریت یا حد اقل استفاده شود از مرزها فرار می‌کند.

این در حالی است که ارزش آب شیرین روز به روز بالا می‌رود، و دانشمندان از قبل هشدار داده‌اند که جنگ‌ها، خشونت‌ها و منازعات منطقه‌ای و جهانی، در آینده نزدیک بالای آب شیرین خواهد بود. افغانستان منازعات شدیدی را بالای آب‌های شیرین شاهد بوده و مردم از قدیم‌ها آب شیرین را منحصاً ابزار قدرت استفاده کرده‌اند.

تأثیرات تغییر اقلیم روی سکتورهای کلیدی در افغانستان

اگر تأثیرات تغییر اقلیم را به اساس موقعیت افغانستان تحلیل و ژرف‌نگری کنیم، نشانگر تأثیرات ناگوار روی سکتورهای مختلف در افغانستان می‌باشد که از آن جمله می‌توان

است. هم‌چنان به اساس تحقیقات و موقعیت خاص جغرافیایی، افغانستان یکی از آسیب پذیرترین کشورها در سطح جهان شناخته شده است. باید نوشت که تأثیرات ناگوار تغییر اقلیم بالای افغانستان در سال‌های اخیر هویدا شده، از جمله تأثیرات ناگوار آن می‌توان تغییر شدید در بارش‌ها (برف، باران و ژاله) را نام برد، و کاهش فوق‌العاده در باران‌های افغانستان ثبت

شده در گزارش اخیری که اداره ملی حفاظت محیط زیست به نشر سپرد نشان گر سی ملی متر کاهش باران در سطح افغانستان است. در همین حال برعلاوه کاهش قابل ملاحظه در آب‌های زیر زمینی، گفته می‌شود که یخچال‌های افغانستان که در شمال این کشور موقیعت دارد به شدت رو به ذوب شدن است و هم چنان کاهش در محصولات زارعتی نیز قابل ذکر است.

از سال ۱۹۶۰ به این سو گزارش‌ها نشان می‌دهد که در هر دهه حد اوسط درجه حرارت در افغانستان حدود ۰٫۱۳ درجه سانتی گراد گرمتر

افغانستان مملکتی است محاط به خشکه دارای اقلیم خشک و نیم‌خشک با زمستان سرد و تابستان گرم. طبق گزارش‌های اخیر از جمله ۲۶ تا ۳۰ میلیون نفوس کشور، ۷۵ تا ۸۰ فیصد اقتصاد مردم این کشور وابسته به منابع طبیعی و به‌خصوص زراعت بومی یا محلی می‌باشد که از جمله تمام زمین‌های افغانستان تنها ۱۲ فیصد آن قابل کشت بوده که از آن جمله «۵ فیصد مجموع زمین‌های» آن که ۳٫۳ میلیون هکتار

می‌شود تحت آبیاری قرار داشته و به طور منظم کشت می‌شود و «۷ فیصد مجموع زمین‌ها» که ۴٫۵ میلیون هکتار می‌شود زمین‌های للمی بوده و به‌طور وقفه‌ای کشت می‌شود که مستقیماً به بارندگی متکی است.

افغانستان از لحاظ منابع آبی (شیرین) در سطح منطقه کشور غنی شمرده می‌شود و در عین حال مناطق جنوبی و جنوب‌شرقی آن شدیداً از کم آبی رنج می‌برد. گزارش‌ها نشان می‌دهد که افغانستان از پدیده خشک‌سالی بسیار آسیب پذیر بوده و طی سال‌های اخیر خشک‌سالی‌های پی هم را سپری و یاهم تجربه کرده

زراعت

با وصف کمک‌های فراوانی که جامعه جهانی به افغانستان کرده متأسفانه بخشی از مردم زیر خط فقر زندگی می‌کنند و اکثریت مطلق مردم معیشت زندگی‌شان به زراعت بومی وابسته است و طی سال‌های اخیر به اثر تغییر هنگام بارش‌ها، سیلاب‌ها و خشکسالی‌های غیربیش‌بینی‌شده زراعت و معیشت اکثریت مردم این سرزمین را به مخاطره انداخته و باعث خسارات چشم‌گیر به دهاقین شده است. به طور مثال می‌توان از سیلاب‌ها و برف کوچ‌های دو سال اخیر در مناطق شمال، بادهای ۱۲۰ روزه مناطق غربی و خشکی‌ها و کم‌آبی‌های مناطق جنوبی و جنوب شرقی را نام برد.

انرژی

افغانستان بخش زیادی از انرژی برق را از کشورهای همسایه وارد می‌کند و مقدار کمی را برای بعضی از مناطق کشور از طریق توربین‌های آبی که وابسته به شدت و جریان آب هستند، تولید می‌کند. یکی از تأثیرات ناگوار تغییر اقلیم جریان شدید آب در یک موقع زمانی و کم‌آبی شدید در یک موقع دیگر زمانی می‌باشد، که همین تغییرات ناگوار در جریان شدت آب باعث عدم استفاده پایدار از توربین‌های آبی برای تولید برق می‌شود.

منابع آبی

اخیراً ذوب شدن یخچال‌های مناطق شمال، جریان شدید آب‌ها، کاهش در مقدار بارندگی‌ها و عدم مدیریت آب‌ها افغانستان را تهدید به کم‌آبی در آینده‌های نزدیک می‌کند و تصور می‌شود که در سال ۲۰۲۵ دسترسی به آب برای هر نفر در افغانستان نسبت به سال ۲۰۰۴ تقریباً ۳۶ درصد کاهش خواهد یافت. ۶. و محققان تأثیرات عمده تغییر اقلیم را در افغانستان سیلاب‌ها و خشک‌سالی‌ها گفته‌اند.

جنگلات و زمین

اکثریت مطلق زمین‌های افغانستان را صحراگرایی عملاً تهدید می‌کند. طبق گزارش‌ها حدود ۷۵ تا ۸۰ درصد زمین‌های افغانستان شدیداً در معرض صحراگرایی قرار دارد. ۶. و در سال‌های اخیر کاهش قابل ملاحظه در جنگلات و پوشش‌های نباتی افغانستان دیده شده است.

جوامع شهری

تغییر اقلیم باعث بروز امراض گوناگون و انتقال امراض مهلک می‌شود، با گرم شدن زمین امراض مختلف شیوع پیدامی‌کند. پشه ملاریا یکی از حشرات است که در هوای گرم زیادتر عرض اندام می‌کند و در کشورهای که سیستم مدیریت درست زباله‌های شهری وجود ندارد، بروز این نوع امراض زیادتر خواهد بود.

تغییر اقلیم چگونه باعث ناامنی می‌شود؟

وقتی که تغییر اقلیم مثل یک هیولای وحشتناک دام‌گیر این سرزمین شده و در سال‌های آینده پیش‌بینی می‌شود که این دشمن نامریی باعث زیان‌ها و خطرات بیشتر و بیشتر شود و روی هر سکتور اساسی که معیشت و اقتصاد مردم با آن وابسته است تأثیر مخرب بگذارد و آن را به چالش بکشد، یکی از پیامدهای ناگوار آن را می‌توان تأثیر روی امنیت نام برد. اما چگونه؟

تاریخ گواه منازعات بی‌شمار روی منابع طبیعی بوده و اکثریت ممالک دنیا نیز در پی راه یافتن به این منابع دست ناخورده در افغانستان بوده و هستند، حال هنگامی که زراعت بومی مردم کشور به اثر تأثیرات تغییر اقلیم به چالش کشیده شود، مردم دیگر نتوانند که ضروریات اولیه زندگی خویش را مرفوع سازند، ناگزیر به مهاجرت‌ها، هجوم به شهرهای بزرگ، استفاده نا سالم و بی‌رویه از منابع طبیعی و صنایع استخراجی اند و احتمال می‌رود که حتی برای ادامه حیات و پیدا کردن پول برای معیشت دست به مناقشات، جنایات، منازعات و خشونت‌ها بزنند.

در سال‌های اخیر ما شاهد مهاجرت‌ها از کشورهای همسایه به علت گرمایش زیاد زمین بودیم، حتی در همین سال صدها نفر در ممالک همسایه از اثر گرم شدن یک‌بارگی هوا و بلند رفتن درجه حرارت جان‌های خویش را از دست دادند. حال همه می‌دانیم که مرزهای مملکت ما آنچنان مستحکم نیست، و اگر سال‌های آینده زمین گرم‌تر شود مردم به کشورهای نسبتاً سرد هجوم می‌آورند و باعث انتقال امراض و ناامنی‌ها در مملکت می‌شود. در اکثر ولایات افغانستان منازعات و خشونت‌ها بالای استفاده و تسلط بر منابع طبیعی مانند زمین، آب، سنگ‌های قیمتی و استخراجی، جنگلات و حتی حیات وحش بوده، حال اگر قرار شود که تغییر اقلیم چنین چالش‌ها را بار

بیاورد مردم چندین مرتبه بیشتر بخاطر استفاده از منابع طبیعی تلاش می‌کنند که باعث بروز منازعات و خشونت‌ها و در اخیر نه تنها باعث ناامنی‌ها در سطح کشور بلکه در منطقه نیز می‌شوند.

قرار گفته‌های وزارت دفاع امریکا (پنتاگون) «تغییر اقلیم تهدید شدید و در حال رشد است» پنتاگون هم‌چنان گفته است که «تغییر اقلیم تهدید چند جانبه برای امنیت امریکا است» ۸ اوپاما ریس جمهور ایالات متحده نیز چندین بار تغییر اقلیم را تهدید بزرگ برای آینده امریکا دانسته و گفته «باید همین حالا عمل کنیم» و قرار گزارش‌ها منابع مختلف تغییر اقلیم را مادر تهدیدها نامیده‌اند و پاکستان در سال ۲۰۱۱ وزارت محیط زیست خویش را به نام وزارت تغییر اقلیم عوض کرد.

حال در چنین وضعیت افغانستان باید اقدامات جدی و عملی را هماهنگ با تمام وزارت خانه‌های کلیدی و سکتوری روی دست گرفته و عملی سازد، تغییر اقلیم را باید نه به مثابه یک پروژه بلکه باید به مثابه یک برنامه طویل المدت ملی در نظر گرفته و افغانستان را با این پدیده جهان گیر سازگار سازند.

مآخذ:

1. National Capacity Needs Self-Assessment for Global Environmental Management (NCSA) and National Adaptation Programme of Action for Climate Change (NAPA) Feb 2009 Pages # 14&38 R 1 & 7.
2. Intended Nationally Determined Contribution September 21st 2015 page# 3
3. Matthem Savage et al. DFID, Socio-Economic Impacts of Climate Change in Afghanistan, Executive Summary.
4. Intended Nationally Determined Contribution September 21st 2015 page# 3
5. <http://borgenproject.org/poverty-in-afghanistan/>
6. <http://www.washingtontimes.com/news/2015/jul/29/climate-change-urgent-security-threat-pentagon/ R#8>

۷. گزارش وضعیت محیط زیست، اداره ملی حفاظت محیط زیست ۱۳۹۲ صفحه # ۷

معرفی شبکه نظارت از محیط زیست و منابع طبیعی (ENRMN)

شبکه نظارت از محیط زیست و منابع طبیعی با مشارکت ۱۸ نهاد و فعالان جامعه مدنی در مسایل محیط زیستی در ۱۹ دسامبر سال ۲۰۱۲ تاسیس گردید.

توافق‌نامه ابتدایی در ۱۹ دسامبر ۲۰۱۲ با حمایت از تاسیس این شبکه امضا شد که وظیفه شبکه را جهت تسهیل هماهنگی موثر، دادخواهی و نظارت از طریق افراد و نهادهای فعال مدنی بر استخراج و بهره‌برداری صلح‌آمیز و پایدار از منابع طبیعی افغانستان مشخص می‌سازد.

شبکه نظارت از محیط زیست و منابع طبیعی یک شبکه مستقل، غیر انتفاعی و غیر سیاسی بوده که از استخراج و بهره‌برداری صلح‌آمیز و پایدار از منابع طبیعی افغانستان (مواد معدنی، آب و جنگلات) حمایت می‌کند

اهداف شبکه:

- تقویت هماهنگی و همکاری بین سازمان‌های جامعه مدنی، پوهنتون‌ها، استادان و متخصصین مسایل مربوط به منابع طبیعی؛
 - تشویق مشارکت جامعه در مدیریت منابع طبیعی؛
 - ترویج مسوولیت‌پذیری مدیریت منابع طبیعی میان دولت، مردم و سرمایه‌گذاران در کشور؛
 - شریک کردن تجربیات بهتر از دیگر کشورها پیرامون مدیریت منابع طبیعی؛
 - حمایت و ترویج دادخواهی اجتماعی در مورد مسایل مرتبط به استخراج و مدیریت درآمد حاصله از منابع طبیعی در چارچوب توسعه پایدار؛
 - حمایت از ظرفیت‌پروری طیف مختلف مردم در ترویج مدیریت منابع طبیعی؛
 - تسهیل و زمینه‌سازی آموزش‌های مدنی پیرامون منابع طبیعی.
- هدف از ایجاد شبکه نظارت از محیط زیست و منابع طبیعی، نظارت بر استفاده موثر،

و تولید برق آبی، استفاده‌ی بازرگانی، صنعتی و خانگی آب و آلودگی آب؛
۳. جنگلداری: حفاظت، نگهداری، احیای جنگلات، مالکیت، استفاده‌ی کارآ، و تنوع حیات.

این شبکه هر ماه نشست‌هایی را برگزار می‌کند. در آخرین نشست شبکه نظارت از منابع طبیعی و محیط زیست مشاور ارشد رییس جمهور در امور منابع طبیعی و محیط زیست، رییس برنامه ابتکار شفافیت صنایع استخراجی افغانستان (AEITI) اشتراک کرده بودند. حسین عالمی رییس مجمع راه نو و سکرتر شبکه گزارشی کاری دو ماهه سکرتریت را ارائه کرد. پی‌گیری سفارشات و پیشنهادات شبکه در مورد قانون معادن با وزارت مربوطه، تلاش برای کسب عضویت AEITI، چاپ و توزیع نشریه صدای زمین، دیزاین و چاپ کارت عضویت، ملاقات با وزیر انرژی و آب، همکاری با بنیاد هاینریش بل جهت برگزاری سمینار گفت‌وگو سبز و برگزاری جلسه‌ی دایرکتوری شبکه از جمله این فعالیت‌ها بوده است.

شفاف، سازگار با محیط زیست و صلح‌آمیز منابع طبیعی برای ایجاد توسعه پایدار، رشد اقتصادی و رفاه اجتماعی می‌باشد.

از ابتدای تاسیس شبکه تا اکنون، شبکه فعالیت‌ها و دستاوردهای قابل ملاحظه‌ای داشته است. تدوین پلان کاری، تعیین اهداف شبکه، ارتقای ظرفیت اعضای شبکه؛ جلوگیری از تصویب قانون معادن در پارلمان، بازنگری قانون معادن و تهیه ۷۰ پیشنهاد اصلاحی در این قانون، دادخواهی از طریق برگزاری نشست‌های خبری، تظاهرات مسالمت‌آمیز و مصاحبه‌های مطبوعاتی در موضوعات منابع طبیعی و محیط زیستی از جمله مهمترین دستاوردهای این شبکه می‌باشد.

حوزه‌های کاری شبکه:

۱. منابع استخراجی (نفت، گاز و منرال‌ها): مدیریت منابع طبیعی از طریق استقرار و تطبیق یک چارچوب قانونی، پشتیبانی از نهادهای دولتی، توسعه پایدار، و شفافیت از طریق گزارش دهی توسط افراد ذی‌نفع؛
۲. آب (آب سطحی و آب زیرزمینی): مدیریت آب، استفاده از آب برای آبیاری

از کابل تا پاریس

برای حل مشکلات بزرگ دنیا باید متحد شد

آنچه این روزها از آن به عنوان گرمایش جهانی (Global warming) نام برده می‌شود، در حقیقت افزایش اوسط درجه حرارت زمین در نزدیکی سطح آن است. تحقیقات دانشمندان نشان می‌دهد در طول یک صد سال گذشته اوسط درجه حرارت هوا در نزدیکی سطح زمین بین ۰٫۱۸ تا ۰٫۷۴ درجه سانتی‌گراد افزایش یافته است. هیات بین‌الدولی تغییرات اقلیمی (IPCC) که مرجعی معتبر در زمینه تغییرات اقلیمی و تاثیرات گرم شدن جهانی است، در گزارشی اعلام کرده است که افزایش درجه حرارت که از اواسط قرن بیستم در کره زمین مشاهده شده، بیشتر مربوط به گازهای گلخانه‌ای است که انسانها تولید کرده‌اند. این هیات در گزارش خود نقش عوامل طبیعی چون آتشفشان‌های خورشیدی را رد نکرده اما معتقد است این اثرات تا اوایل دهه ۵۰ میلادی که دنیا هنوز صنعتی نشده بود، قابل بررسی است. تقریباً ۲۰ درصد از گازهای گلخانه‌ای جهان، از مساله نابودی جنگل‌ها

همچون گرم شدن جهانی، کاهش منابع آب و نابودی تنوع حیاتی در قرن آتی، به یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های بسیاری از کشورهای جهان و سازمان‌های بین‌المللی تبدیل شده است. این بحرانها به قدری گسترش یافته‌اند که دیگر راهی جز پیشگیری از شدت این تغییرات برای بشر نمانده است. در صورتی که میزان گازهای گلخانه‌ای موجود در اتمسفر به همین منوال افزایش یابند، نتیجه آن خیلی بیشتر از انقراض انواع، افزایش سطح آب دریاها و ابحار، خشکسالی‌های ممتد، تغییر فصل بارندگی، ایجاد سیلاب‌ها و تاثیر منفی اجتماعی - اقتصادی خواهد بود. به اعتقاد دکتر بسکی ما اکنون از مرحله بحرانی گذشته ایم و به مرحله «جبران ناپذیر» نزدیک می‌شویم. در سالهای اخیر تغییرات اقلیمی، تمام مناطق جهان را درگیر مسائل و بحرانهای خود کرده است. سازمان ملل نیز در مورد حوادث طبیعی سال ۲۰۰۷ معتقد است که ۹۰ درصد بدترین حوادث در نتیجه تغییرات اقلیمی رخ داده‌اند.

گرم شدن زمین و بحث تغییر اقلیم ناشی از فعالیت‌های بشر یکی از مشکلات و معضلات عمده محیط زیستی است که در دو دهه اخیر توجه بسیاری از محافل علمی و سیاسی جهان را به خود جلب کرده است. در حال حاضر این حقیقت که بشر وضعیت اتمسفر زمین را تغییر می‌دهد، به وضوح روشن شده است. هرچند با توجه به ابعاد گسترده کره زمین امکان وقوع چنین تغییراتی بعید به نظر می‌رسد اما متأسفانه در عمل شاهد بروز این تحولات مخرب محیط زیستی هستیم. پدیده گرم شدن جهانی و اثرات گازهای گلخانه‌ای، به عواقب و پیامدهای تغییرات اقلیمی بر تنوع بیولوژیکی اکوسیستم‌های مختلف کره زمین، مباحث زراعت و منابع طبیعی، شبکه‌های هایدرولوژیکی، مسایل اقتصادی و اجتماعی، گسترش شیوع آفات و بیماری‌ها و ایجاد اختلال در شبکه‌های حیات و سایر موارد مرتبط با این مساله اشاره شده است. تشدید روزافزون معضلات زیست محیطی

نشأت گرفته اند، زیرا زمین جنگل‌های صاف شده، اغلب جهت چراگاه حیوانات و پرورش محصولات غذایی برای حیوانات و یا تهیه سوخت‌های بیولوژیکی به کار می‌روند. مدل‌های تغییرات اقلیمی که IPCC طراحی کرده است، نشان می‌دهد در فاصله سالهای ۱۹۹۰ تا ۲۱۰۰ میلادی اوسط درجه حرارت هوای سطح زمین بین ۱٫۱ تا ۴٫۵ درجه سانتی گراد افزایش می‌یابد. هرچند اغلب بررسی‌ها تنها به نشان دادن نتایج گرم شدن جهانی تا سال ۲۱۰۰ میلادی اکتفا می‌کنند، اما دانشمندان معتقدند حتی اگر میزان گازهای گلخانه‌ای اتمسفر زمین ثابت بماند، اثرات آن تا پایان هزاره سوم پابرجا خواهد بود.

گرمایش جهانی اثرات ناخوشایند فراوانی بر زندگی انسانها و جانوران می‌گذارد. با گرم شدن زمین، یخهای قطبی آب میشوند، سطح آب دریاها بالا می‌آید و فصل‌ها شدت بیشتری می‌گیرند. یعنی زمستانها سردتر از همیشه خواهد بود و تابستانها گرم‌تر و خشک‌تر می‌شوند. این ماجرا بر زراعت که یکی از کلیدی‌ترین فعالیت‌های تولیدی کره زمین است تاثیر ناخوشایند می‌گذارد. تغییر اقلیم موجب افزایش اوسط درجه حرارت زمین شده و در نتیجه فصل رشد و نمو محصولات را طولانی‌تر می‌کند. در مناطقی که گرمای تابستانی در شرایط معمول نیز زیاد و برای رشد محصولات زیان آور است، افزایش درجه حرارت شرایط را باز هم سخت‌تر می‌کند. با افزایش درجه حرارت، احتمال خشکسالی افزایش می‌یابد و میزان تبخیر رطوبت خاک زیاد می‌شود.

از طرف دیگر، گرمایش زمین میزان بارندگی را در مناطق مختلف تغییر می‌دهد. تغییر میزان و زمان وقوع بارندگی بر روی فرسایش و رطوبت خاک تاثیر می‌گذارد؛ عواملی که هر دو در زراعت بسیار مهم هستند. پیش‌بینی می‌شود اگر روند گرم شدن زمین همین‌گونه افزایش یابد، میزان بارندگی در عرض‌های شمالی افزایش و در مناطق نزدیک استوا کاهش یابد.

اثرات و تبعات پدیده گرم شدن جهانی از دیدگاه اکولوژیکی، گرم شدن جهانی

می‌تواند باعث تغییرات پر دامنه‌ای در محیط زیست، تنوع حیاتی و زندگی انسان شود. امروزه دانشمندان و کارشناسان اقلیم‌شناسی و علوم محیط زیستی اعتقاد دارند که یکی از عوامل دگرگونی اقلیمی کره زمین در سالهای اخیر اثر افزایش گازهای گلخانه‌ای بوده است.

میزان کاربن دای اکساید موجود در هوا معیاری برای سنجش گازهای گلخانه‌ای محسوب می‌شود. به عنوان مثال قبل از صنعتی شدن دنیا، کاربن دای اکساید موجود در هوا PPM ۲۶۰-۲۸۰ بود، اما بعد از صنعتی شدن این میزان افزایش یافت. گفته می‌شود سال ۲۰۰۵ گرم‌ترین سال در قرن اخیر بوده است؛ در این سال میزان کاربن دای اکساید موجود در هوا به PPM ۳۸۱ رسید اما در سال ۲۰۱۵ این مقدار به ۴۰۰ PPM رسیده است که فوق العاده هشدار دهنده است.

گروهی از کارشناسان فرانسوی بر این باورند که مبارزه با افزایش درجه حرارت نباید تنها به کاهش گاز کاربن دای اکساید محدود شود زیرا متان گاز دیگری که اثر گلخانه‌ای آن در کوتاه مدت بسیار با اهمیت است، نادیده گرفته شده است. این کارشناسان همچنین خاطر نشان کردند، کاهش کاربن دای اکساید به تنهایی نمی‌تواند تا سال ۲۰۵۰ میلادی دو درجه از درجه حرارت زمین بکاهد.

گرمایش جهانی بر تمامی موجودات زنده و غیرزنده زمین تاثیر می‌گذارد، گرم شدن زمین باعث افزایش شدت تبخیر می‌شود و به تبع آن میزان نیاز محصولات زراعت به آب افزایش می‌یابد. ازسوی دیگر مقدار آب برای مصارف زراعت کم می‌شود و در نتیجه خشکسالی، مصوونیت غذایی به خطر می‌افتد. خشکسالی سبب مهاجرت روستاییان به شهرها، حاشیه نشینی، روی آوردن به سمت شغل‌های کاذب و افزایش ناهنجاری‌های اجتماعی می‌شود.

افزایش درجه حرارت زمین همچنین دسترسی به آب شیرین و آشامیدنی را تحت تاثیر قرار می‌دهد. از سویی به علت بالا

آمدن سطح آب دریاها، آب شور به منابع آب شیرین ساحلی نفوذ می‌کند و باعث تغییر کیفیت آن می‌شود.

کاهش تنوع حیاتی و تاثیرات سوء بر انواع حیوانی و نباتی از دیگر تبعات افزایش درجه حرارت کره زمین است. مهاجرت جانوران و تغییر پوشش نباتی در اثر خشکسالی و کم آبی باعث تغییر در زنجیره غذایی و تاثیرات نامطلوب بر اکوسیستم منطقه می‌شود. همچنین این مشکل در دریاها به تغییر تنوع حیاتی اکوسیستم آب می‌انجامد.

اثرات اقتصادی پدیده گرم شدن جهانی مخصوصا در کشورهای روبه انکشاف مثل افغانستان بسیار زیاد مشهود است. برخی کارشناسان اقتصادی در طول این سالها که بحث گرم شدن جهانی در دنیا داغ شد، تلاش کردند میزان ضررهای اقتصادی این پدیده را در جهان برآورد کنند. تاکنون بیش از یکصد تحقیق در این زمینه انجام شده است، اما هنوز نتیجه یکسان و مشخصی به دست نیامده است. این تحقیقات میزان مضرات اقتصادی گرم شدن جهانی را از رقمی در حدود سه تا نود و پنج دالر برای هر تن کاربن دای اکساید برآورد کرده اند. نتایج تحقیقات این دانشمندان بر یک نکته تاکید دارد آن این که «هرچند کشورهای توسعه یافته بیشترین میزان تولید گازهای گلخانه‌ای را دارند، اما کشورهای در حال توسعه مثل افغانستان که در محدوده خشک و نیمه خشک موقعیت دارد بیشترین آسیب اقتصادی را از گرم شدن زمین می‌بینند.»

به دلیل اهمیت بحث تغییر اقلیم، مطالعات گوناگونی بر زندگی پرندگان انجام شده و نتایج جالبی نیز به دست آمده است. در مجموع تغییر اقلیم آثار مستقیم و غیرمستقیمی بر زندگی پرندگان دارد که می‌تواند بشدت دوران زندگی آنها را دچار مشکل کند. به این ترتیب، پرندگان مسافت بیشتری را نسبت به گذشته هنگام مهاجرت شان طی می‌کنند که می‌تواند باعث از بین رفتن انواع ضعیف تر شود. دانشگاه میشیگان امریکا در مطالعه جالب نشان داد که با دو برابر شدن غلظت کاربن دای اکساید در اتمسفر و

پيامد گرم شدن بيشتر هوا، تعداد پرنده گانی که در مناطق مشخصی وجود داشتند، بسیار کمتر شده و در بعضی مناطق اصلاً یافت نشدند. بعضاً حدود یک یا ۲ هفته زودتر تخم گذاری می کنند که باعث می شود سن پرنده گان هنگام مهاجرت حدود یک یا ۲ هفته بيشتر باشد. در چنین شرایطی هنگام بازگشت یا در طول سفر احتمال از بین رفتن پرنده گان بيشتر و جمعیت آنها روز به روز کمتر می شود.

از سوی دیگر به علت گرمایش کلی جهان، زمان گل دهی و رشد انواع نباتی نیز نسبت به گذشته تغییر پیدا کرده است بسیاری از انواع حیوانی و نباتی در حال حاضر بخاطر تاثیرات اقلیمی از بین رفته اند و انواع بسیاری از حیوانات مجبور به مهاجرت میشوند که در نتیجه اکوسیستم کل کره زمین را از هم می پاشد. در تاریخچه کره زمین، چند بار انقراض بیش از نیمی از موجودات زنده اتفاق افتاده، ولی بهبود آن وضعیت صدها هزار سال طول کشیده.

بنا با پدیده گرم شدن جهانی و تغییر اقلیم چه باید کرد؟

ارتقای وضعیت محیط زیست و رسیدن به استانداردهای ملی و بین المللی محیط زیستی، توجه به اصل توسعه پایدار در بهره برداری از منابع طبیعی و در برنامه ها و طرح های توسعه، ایجاد حلقه ارتباطی بین تمامی نهادها و سازمانها در حفاظت از طبیعت، اولویت اصل پیشگیری از تخریب محیط زیست، فرهنگ سازی و مشارکت جوامع محلی و بومی در مدیریت مناطق، اصلاح شیوه های رایج مصرف انرژی و رو آوردن به انرژی های نو و تجدید پذیر و پاک، استفاده از تکنولوژی ها و محصولات نوین و دوست دار محیط زیست و وحدت ملت ها، نهادها و دولت ها از راهکارهای مناسبی در این راستا می باشد.

مبارزه با گرمایش جهانی به کمک طبیعت شیوه دیگر کاهش اثرات انتشار گازهای گلخانه ای است. کاهش انتشار گاز کاربن در محیط، یکی از مهمترین راهکارهایی است که میتواند پیامدهای محیط زیستی

بسیار ارزشمندی را به همراه داشته باشد. طبیعت نقش مهمی در دستیابی به این هدف دارد. درختانی که در آبهای شیرین غوطه ور میشوند، در مقایسه با درختان جنگلی مناطق غیر دریایی، مدت زمان طولانی تری کاربن را در خود ذخیره میکنند و میتوانند در خارج کردن مقادیر انبوهی از کاربن موجود در هوا از محیط موثر باشند. درختان آبی، بطور متوسط تا ۲۰۰۰ سال کاربن را در خود ذخیره میکنند. در حالیکه در جنگلها، توانایی درختان در ذخیره کاربن محیط به ۲۰ سال کاهش می یابد.

افزایش و ارتقای مشارکت مردمی در حفاظت محیط زیست، افزایش تعداد تشکل های غیردولتی محیط زیستی، افزایش سطح عرصه های حفاظتی براساس ضوابط اتحادیه جهانی حفاظت از طبیعت (IUCN) و افزایش تعداد و سطح مناطق تحت مدیریت میتواند در راستای تحقق اهداف حمایت از محیط زیست موثر واقع شود. مهمترین اصل در جلب اعتماد، سهم کردن مردم در منافع حاصل از این مناطق و مشارکت آنها در امور است، بطوریکه موجودیت خود را وابسته به بقا و ارتقای سطح کیفی منابع بیولوژیکی اطراف خود بدانند.

در آستانه هزاره سوم، حفاظت از محیط زیست بعنوان محدوده مشترک عقلانیت، تفکر و عمل انسانها برای دستیابی به توسعه پایدار و آینده ای روشن که در پرتو آن حقوق نسلهای آینده تضمین شود، مهمترین وظیفه و مسوولیت دولتها به شمار می رود. تغییر اقلیم در عصر حاضر به عنوان مهمترین تهدید برای توسعه پایدار مطرح است، که به منابع طبیعی، محیط زیست، سلامت انسان، مصوونیت غذایی، فعالیت های اقتصادی و غیره آسیب میرساند. این مبحث با اهمیت، در دهه ۷۰ میلادی در محافل علمی در پی افزایش میزان غلظت گازهای گلخانه ای اتمسفر در اثر فعالیت های انسانی مورد توجه قرار گرفت، پس از آن در سال ۱۹۹۲ در اجلاس ریو معاهده های تحت عنوان کنوانسیون تغییر اقلیم مطرح

شد و با امضای ۱۵۴ کشور جهان از تاریخ ۱۹۹۴ لازم الاجرا گردید. پس از گذشت چند سال برای تقویت تعهدات کشورهای توسعه یافته پروتکلی تحت عنوان پروتکل کیوتو در سال ۱۹۹۷ برای امضای کشورهای عضو آماده شد، که در سال ۲۰۰۴ اجرایی گردید. با لازم الاجرا شدن این پروتکل کشورهای توسعه یافته ملزم به کاهش انتشار گازهای گلخانه ای طی سالهای ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۲ به میزان ۵٫۲ درصد نسبت به سال ۱۹۹۰ شدند.

اعضای کنوانسیون و پروتکل هر ساله نشستی را جهت بررسی مفاد اجرایی کنوانسیون برگزار مینمایند که در سالهای ۱۹۹۷ جلسه سوم در کیوتوی جاپان، در سال ۱۹۹۸ جلسه چهارم در آرژانتاین، در سال ۱۹۹۹ جلسه پنجم در شهر بن آلمان، در سال ۲۰۰۰ جلسه ششم در نیدرلند، ۲۰۰۱ جلسه هفتم در مراکش، ۲۰۰۲ جلسه هشتم در شهر دهلی کشور هند، ۲۰۰۳ جلسه نهم در شهر میلان ایتالیا، ۲۰۰۴ جلسه دهم در شهر بونیس آیریس آرژانتاین، ۲۰۰۵ جلسه یازدهم در شهر مونترال کانادا، ۲۰۰۶ جلسه دوازدهم در در شهر نایروبی کینیا، ۲۰۰۷ جلسه سیزدهم در شهر بالی اندونیزیا، ۲۰۰۸ جلسه چهاردهم در شهر پوزنان پولند، ۲۰۰۹ جلسه پانزدهم در شهر کوبین هاگن دنمارک، ۲۰۱۰ جلسه شانزدهم در کشور مکسیکو، ۲۰۱۱ جلسه هفدهم در شهر دوربان افریقای جنوبی، ۲۰۱۲ جلسه هجدهم در دوهه قطر، ۲۰۱۳ جلسه نوزدهم در وارسای پولند، ۲۰۱۴ جلسه بیستم در شهر لیمای پیرو و امسال جلسه بیست و یکم آن در شهر زیبا و دیدنی پاریس فرانسه از ۳۰ نوامبر الی ۱۱ دسمبر با اشتراک ۲۶ نفر از نهادهای دولتی مرتبط با محیط زیست و ریاست جمهوری حکومت وحدت ملی افغانستان برگزار می شود. گفته می شود که کشورهای صنعتی مسوولیت دارند تا همه ساله در حدود ۱۰۰ میلیارد دلار امریکایی تا سال ۲۰۲۰ به کشورهای در حال انکشاف به خاطر کاهش و سازگاری با تغییر اقلیم کمک کنند.

اشتراک افغانستان در کنفرانس پاریس با طرح سازگاری با تغییر اقلیم

مریم حسینی

اداره ملی حفاظت از محیط زیست کشور می گوید افغانستان در نشست کاپ ۲۱ که در پاریس فرانسه در مورد تغییر اقلیم برگزار می شود، با طرح سازگاری با اثرات منفی تغییر اقلیم شرکت کرده است.

عبدلولی مدقق، معین اداره محیط زیست کشور در یک نشست خبری ۱۰ قوس در کابل به خبرنگاران گفت که تغییر اقلیم یک خطر و یک تهدید برای بشر امروزی بوده و پدیده ای جهانی است. وی گفت در تغییر اقلیم اوسط دمای کره زمین در سطح جهان بالامی رود اما اثرات منفی آن در سطح منطقه ظاهر می شود.

به گفته معین اداره ملی حفاظت محیط زیست کشور سهم افغانستان در گرمایش زمین زیاد نیست و حتی کم تر از نیم درصد برآورده شده است اما افغانستان از این پدیده دچار ضررهای زیاد می گردد.

بر اساس تحقیقاتی که این اداره انجام داده است، منابع آبی افغانستان بیشترین ضرر را از گرمایش زمین متحمل شده است. زراعت، جنگل ها و چراگاه ها بخش های دیگری هستند که در اثر تغییر اقلیم آسیب دیده اند.

عبدلولی مدقق افزود: «اکثر مردم از همین سه بخش معیشت خود را به دست می آورند در حالی که این سه بخش در درجه بالای آسیب پذیری در تغییر اقلیم قرار دارند.»

وی گفت خطرهایی که از ناحیه تغییر اقلیم افغانستان را بیشتر تهدید می کند سیلاب های مدهش هستند که چندی پیش تعدادی از مردم در اثر وقوع آنها جان خود را از دست دادند. وی هم چنان گفت در کنار وقوع سیلاب ها خشک سالی ها نیز به مردم آسیب می رسانند.

مدقق، معین اداره ملی حفاظت از محیط زیست گفت با توجه به این که افغانستان آسیب پذیرترین کشور در سطح آسیا می باشد، دولت این برنامه را در اولویت کاری خود قرار داده است.

در همین حال گفته می شود رییس جمهور افغانستان در کنفرانس بین المللی کاپ ۲۱ در پاریس شرکت کرده است. رییس جمهور در سخنرانی خود در این کنفرانس بر ایجاد زیربناها در سطح جهان برای کاهش اثرات منفی گرمایش زمین تاکید کرده و

بیشترین آسیب را می بینند و باید در این زمینه آموزش و آمادگی های لازم را به دست آورند. از سوی دیگر این اداره می گوید برنامه دیگری را تدوین کرده مبنی بر این که افغانستان چگونه می تواند با اثرات منفی تغییر اقلیم مبارزه کند. این برنامه با کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل متحد شریک ساخته شده است.

این در حالی است که مدقق می گوید: «ما این روند را مشروط قرار داده ایم که اگر سازمان ملل و کشورهای توسعه یافته در قسمت انتقال علم و تکنولوژی و انتقال تجربه و بودجه به ما کمک کنند و به تعهدات خود پایبند باشند، ما می توانیم در مبارزه با اثرات منفی تغییر اقلیم و سازگاری با تغییر اقلیم خوب تر و بهتر عمل کنیم.»

مدقق می افزاید در این صورت است که افغانستان می تواند ۱۳ درصد اثرات منفی تغییر اقلیم را کاهش داده و سهم فعال خود را در روند مبارزه جهانی با تغییر اقلیم می تواند داشته باشد.

هدف کلی کنفرانس پاریس این است که سران کشورها بتوانند به توافقی الزام آور دست یابند که روند گرمایش زمین را در کوتاه مدت تا سال ۲۰۳۰ و در دراز مدت تا سال ۲۱۰۰ با ۲ درجه کاهش نگهدارند.

طبق برخی نظریه هایی که در این زمینه از سوی دانشمندان ارائه شده، اگر روند استفاده از گازهای گلخانه ای به همین شکل کنونی ادامه یابد، تا سال ۲۱۰۰ درجه گرمایش زمین به ۶ درجه افزایش پیدا خواهد کرد.

گفته است که افغانستان در روند توسعه و پیشرفت خود در آینده به مساله کاهش گازهای گلخانه ای توجه می کند.

در سخنرانی رییس جمهور در این کنفرانس بر بودن فرصت هایی مبنی بر انتقال انرژی و استفاده از انرژی های پاک که در افغانستان وجود دارد نیز اشاره شده است.

اداره ملی حفاظت از محیط زیست کشور می گوید افغانستان با دست پر در این کنفرانس شرکت کرده است.

در این کنفرانس قرار است افغانستان طرح ها و مکانیزم ها و پیشنهادهای عملی برای مبارزه با اثرات منفی تغییر اقلیم و طرح سازگاری با تغییر اقلیم را به کنوانسیون تغییر اقلیم سازمان ملل متحد ارائه کند. در همین حال این اداره می گوید از یک سال به این سو اقداماتی را برای طرح دادخواهی مبنی بر جبران خسارات و زیان های تغییر اقلیم در افغانستان دنبال می کند.

مدقق افزود: «باید افغانستان معلوم می ساخت که در روند مبارزه با تغییر اقلیم چه قدر می تواند سهم داشته باشد و یکی از مکلفیت های ما همین بود که مشارکت ملی خود را با جهانیان شریک بسازیم. این یکی از تعهدات افغانستان در قبال مبارزه با این پدیده بود.»

وی گفت اداره ملی حفاظت از محیط زیست سندی را در همکاری با ادارات مختلف آماده کرده که در آن درباره سازگاری با تغییر اقلیم در بین کشاورزان تاکید شده است. زیرا کشاورزان در تغییر اقلیم

President Ghani's Speech in COP21

Mr. Chairman, Excellences, Colleagues:

Paris is grieving yet hosting us to secure the future of the world. Saluting the French resilience and resolve, we stand in solidarity with you. Experiencing the savage practices of DAISH and its associates, reflecting their distinctive pathology, morphology and ecology, on a daily basis, we, the Muslim people of Afghanistan, feel your pain and are determined to make our country the burial ground of terrorism. We, the people and leaders of Muslim Majority countries, speak for Islamic values of tolerance and living in harmony in our interconnected world not those visiting destruction upon millions of our people.

Let the spirit of Paris transform the emerging consensus on the environment into a binding collective framework and an agreed paradigm to prevent 2 degrees of global warming and enhance the resilience of countries vulnerable to threats. Given the thoughtful reflections on the subject, I will highlight four issues.

Centrality of energy policy to environment is clear. Yet, impact of infrastructure spending – estimated at \$50 to 65 trillion until 2030 – has not been explored. Focused attention to the produc-

tivity of infrastructure can save a trillion dollars a year and help the carbon footprint substantially.

As infrastructure investment is critical to the transformation of least developed countries, it is essential to treat these countries as frontiers of innovation rather than as places for recycling of old technologies. Getting capacity building right is, therefore, essential to sustainability. Avoiding wasteful past practices requires framework agreements on transparency and mutual accountability.

While national responsibility is crucial to ownership, regional collaboration is a must and requires

catalytic mechanisms for demonstrations of cooperative advantage.

Afghanistan is a country that can only have a development path with a positive carbon impact but contribute to the reduction of the carbon footprint in Pakistan and India. Our energy potential from hydro, solar and wind is estimated at 316,000 mega WATS. Additionally, we are the key transit point for transfer of natural gas and electric power from Central Asia and the Caspian basin to South Asia. We stand ready to embark on journey of hope against the narrative of despair of terrorist networks.

